

TAXE PERÇUE	GORIZIA	SETTIMANALE - SPEDIZIONE IN ABBONAMENTO POSTALE
TASSA RISCOSSA	ITALY	GRUPPO II/70% - AUTORIZZAZIONE DIREZIONE PROVINCIALE
UREDNIŠTVO IN UPRAVA: REDAZIONE E AMMINISTRAZIONE		P.T. DI GORIZIA - REG. TRIB. DI GORIZIA N. 5 - 28-01-1949
PODUREDNIŠTVO:		RIVA PIAZZUTTA, 18 - 34170 GORIZIA - GORICA Tel. 0481/533177 - Fax 533177 - Pošni trn 11234499
		Vicolo delle Rose, 7 - 34135 TRIESTE - TRST - Tel. 040/414646

Vsak dan nova rojstva, vsak dan nove ljubezni Sv. oče bo obiskal našo deželo

»Vsak dan nova rojstva vsak dan novi utripi srca, vsak dan nove ljubezni«.

(St. Janežič, Nova rojstva)

Tako poje Štajerc Stanko Janežič, poet. Toda jeli to res ali samo pesniška utvara? Kaj pravijo dejstva?

Misijonarji poročajo: »Kar posebno čudi v teh deželah, so otroci. Povsod so, po cestah, po hišah, na hrbtih svojih mater pri delu, v cerkvi. Otroški živzav te spremlja, kamor greš«.

Tako poročajo iz dežel tretjega sveta. Pri nas pa slišiš in bereš samo, kako pada število otrok v vrtcih, v šolah, prav kmalu jih ne bo dovolj tudi na delovnih mestih. Za nekatere poklice sploh domačinov ne najdeš več. Tako se npr. govori, da v Trstu primanjkuje bolničarskega osebja; zdravnikov je dovolj, bolničarjev in bolničark ni. Pa še kje drugje že primanjkuje delovnih sil.

Počasi izumiramo. Prebivalstvo goriške občine je padlo pod 40 tisoč, Trst ima državni primat, da živi v njem sorazmerno največ starih prebivalcev. Videm je leta 1975 štel 104.000 prebivalcev, lani (1990) pa le 98.322. In vendar se čudimo, kako Videm raste, kako nastajajo nove tovarne, nove industrije.

Pa tudi še drug pojav: bolj pada število otrok in mladih, bolj raste število avtomobilov. Parkiranje postaja iz leta v leto težji problem v vseh naših mestih: Trstu, Vidmu, Gorici. Bolj se praznijo šole, bolj primanjkuje mest v domovih za ostarele, več je tudi oskrbovancev po stanovanjih.

Res družba se stara, upokojencev je vedno več, mladih delovnih sil pa vedno manj. Posledice se že čutijo. Državni zavod za socialno skrbstvo že predlaga naj se poviša doba za starostno penzijo: za vse 65 let, za moške in ženske.

KRŠČANSKI KARITAS JE ŠE VEDNO ŽIVA

Kljub vsemu ne smemo biti pesimisti. Najbrž da gre le za prehodni pojav. V ZDA in v Kanadi, se stvari spreminjajo. Za zgled že dajejo družine z več otroki. V Kanadi npr. objavljajo v časopisih fotografijo političnih voditeljev z več otroki. V Torontu predsednik vlade ima štiri otroke, leader liberalcev v parlamentu prav tako štiri. V modi niso več družine z enim ali dvema otrokoma.

Tudi pri nas ni vse tako črno. Ko človek obiskuje bolnike po domovih, le naleti tudi na gospe in gospodične, ki prihajajo opoldne in zvečer, da pitajo bolnike in ostarele, ki sami ne morejo več tega. Gre za osebe, ki opravljajo to samaritansko delo iz krščanske ljubezni in ne za plačilo. Pa tudi take so, ki so morda tam zaradi oskrbovanca, ki jih honorira, toda rade priskočijo tudi k sosedu ali sosedki, ki nima nikogar. Krščanska karitas je še vedno živa in delavna, samo da ne dela hrupa, se ne razkazuje. Druge obiskujejo ostarele na njih stanovanjih. Članica Vincenci-

jeve konference v Trstu mi je po telefonu pojasnila: »Jutri ne, ker imam dan obiskov naših oskrbovancev«.

Pa tudi po bolnicah oz. po ginekoloških klinikah koliko je še dobrega. En sam zgled.

J. K. je bila zaposlena (morda je še) na ginekološki kliniki v Ljubljani. Prepričana kristjanka je bila pripravljena tudi izgubiti službo raje, kot da bi sodelovala pri abortusih. Rekla si je: »Me smo tukaj, da pomagamo otrokom k življenju in ne k smrti«. Pridružile so se ji še nekatere druge, vse seveda ne. V tem svojem prepričanju je rešila marsikakega otroka.

Neka mati, težak srčen bolnik, je že trikrat splavila in vendar si je srčno želela imeti otroka. Pa je pristopila J. K. k njej in ji rekla: »Pogum, gospa, stala vam bom ob strani ves čas nosečnosti.« Opozemljena mati ni podpisala predloga za

abortus. Po daljšem bivanju v bolnici je srečno rodila deklico. Njeno veselje se ne da popisati.

Dobra beseda lahko veliko dobrega obrodi, če je združena z molitvijo, kot je J. K. vedno tudi molila za svoje pacientke.

Nedelja, 3. febr. je na povabilo italijanske Cerkve posvečena življenju, da bi razmislili, kako velik dar je sleherno življenje, od spočetja do naravne smrti. Sam Sin božji je posvetil vse naše življenje, saj ga je »Mati v obiskovanju Elizabete nosila, na sveto noč rodila«. Na križu je zaklical: »Dopolnjeno je«. Nato je nagnil glavo in izdihnil (Jan 19).

Kakor sem s pesnikom začel, tako naj s pesnikom končam: »Vse od spočetja, / detinstva, otroštva / prek mladih in zrelih let / do pozne starosti / smo en sam hvalospev«. (St. Janežič, Vse od spočetja).

K. H.

Škofje iz Treh Benečij so bili pretekli teden v Vatikanu na obisku »Ad limina«. Ob tej priložnosti so škofje iz dežele Furlanija - Julijska krajina povabili sv. očeta, naj obišče našo deželo. Sv. oče je njih vabilo sprejel.

Določili so tudi čas: Po Veliki noči 1992

»Gre za velik dar, ki nas mora družiti v hvaležni molitvi Gospodu Bogu za ta izreden in veseli dogodek«, pozivajo škofje.

Orožje, laži in videotrak

Konec prejšnjega tedna tukajšnji komentatorji ocenjujejo kot najhujšo krizo v Jugoslaviji po vojni. Po noči »X« s petka na soboto vlada tu nekakšno olajšanje, toda zdi se, da je kompromis med Hrvaško in armado šibak. Še enkrat preglejmo kronologijo dogodkov:

Torek, 22.1.: izteka se rok za oddajo orožja, hrvaško obrambno ministrstvo poroča o premikih JLA (Jugosl. ljudska armada);

Sreda, 23.1.: po neprespani noči na Hrvaškem zvezno predsedstvo pojasnjuje, da kontroverzni ukaz velja le za posameznike, toda armada še naprej grozi;

Četrtek, 24.1.: v Beogradu se Kučan sreča z Miloševićem in na tiskovni konferenci izjavi, da priznava srbskemu narodu pravico, da živi v skupni državi; nazaj grede se v Zagrebu sreča s Tudjmanom. V Sloveniji in na Hrvaškem je vojska v stanju popolne bojne pripravljenosti;

Petek, 25.1.: Tudjman si premisli, in se vendarle sreča z Miloševićem; sabor (hrvaški parlament) neprenehoma zaseda, beograjska televizija pa pokaže vojaški videofilm o oboroževanju skupin na Hrvaškem, ki naj bi pobile najvišje predstavnike armade. Zaseda tudi zvezno predsedstvo, ki je tik pred tem, da na Hrvaškem uvede izredno stanje. Na Drnovškovo zahtevo se seje udeleži še Tudjman, ki v prvih jutranjih urah v soboto pristane na kompromis, da se posebne policijske enote na Hrvaškem demobilizirajo, vojska pa odpravi stanje polne bojne pripravljenosti.

JE NAJHUJE ZA NAMI?

Čeprav je v Jugoslaviji postalo že razvada, da se različne seje v zadnjih letih, odkar nad to državo ne-

prenehoma ždi nevarnost vojaškega udara, rade poimenujejo zgodovinske, pa utegne dogajanje s petka na soboto zares imeti trajnejše posledice, za katerih analizo je v teh dneh verjetno še prezgodaj. Nemško časopisje poroča, da vlada v Bonnu razpolaga z dokumenti, po katerih naj bi bili minuli dogodki v Jugoslaviji del zarote med Moskvo in Beogradom. Po tem scenariju naj bi izbruh v Jugoslaviji zasenčil nadaljnje »urejanje razmer« v Baltiku. Naj bo to res ali ne, ostaja za Jugoslavijo usodno dejstvo, da ima dogajanje v Sovjetski zvezi neposreden vpliv na dogajanje v Jugoslaviji tudi zato, ker na sovjetsko metaforo pristaja tudi Zahod. Morda se temu vplivu izmika vsaj Slovenija, za katero je Janez Drnovšek po usodnem zasedanju zveznega predsedstva izjavil, da se mora zdaj pač odločiti, ali se bo še udeleževala pogajanj o prihodnosti Jugoslavije, ali pa bi morda zanjo bilo vendarle bolje, da gre takoj »na svoje«, kajti agonija balkanske države se utegne še dolgo vleči. Zeleno luč za to je (še enkrat) dal tudi Milošević Kučanu prejšnji četrtek. Toda zlasti na Hrvaškem se sedaj sprašujejo, ali ni bilo to storjeno na račun Hrvaške, kar naj bi se kazalo v Kučanovi izjavi, da Slovenija priznava Srbom pravico, da žive v skupni državi (torej vsi jugoslovanski Srbi združeni v eni skupni državi). Kučan je tako interpretacijo zanikal, toda formulacija zares ostaja nejasna. Morda pa je šlo za opozorilno znamenje Slovenije ekstremistom na Hrvaškem? Mar je Milošević Kučanu pokazal sporni video? Dejstvo je, da je mogoče zaznati nekakšno (sicer dokaj neotipljivo) odjugo med Srbijo in Slovenijo (mimogrede: predsednika Peterleta, ki se je ude-

(se nadaljuje na 2. strani)

Oj ta šolski verouk...

Ustanovno sodišče v Italiji je ponovo razpravljalo o verouku. Po daljši razpravi so ugotovili ali sklenili: a) verouk spada med redne šolske predmete in zato ima pravico, da ga ne stavijo v prvo ali zadnjo uro šolskega urnika (kar so že nekateri delali); b) tisti, ki ne obiskujejo verouka, lahko zapustijo med uro verouka šolo in gredo po svetu...

Ta druga odločitev je zbudila precej hrupa, ker je nevarnost, da bodo dijaki raje »šli po svetu« kakor pa k veroučni uri. Pa ne samo to: tu gre za nov korak, ki naj pripelje do popolne odprave verouka. Komu bo to v korist? Šola ima dolžnost, da dijake usposobi tudi za spoznanje, kaj je dobro in slabo, in za odločitev za dobro in pošteno. Pri katerem šolskem predmetu naj se dijaki tega naučijo? Ali naši otroci in dijaki hodijo v šolo, da jih bo ta poslala »po svetu«? Zakaj se nekateri starši bojite verouka? Zanimivo bi bilo slišati vaše mnenje in vaše ugovore.

Lojze Škerl

Irak - vojna se nadaljuje

Vojne operacije v Zalivu se nadaljujejo. Tako bi se lahko glasila suhoparna agencijska novica. Vendar pa je to tudi žal vskdanja resničnost. Kmalu bo skoraj dva tedna od začetka sovražnosti, vendar še ni lahko predvideti razvoja oz. zaključka vojne. Zavezniške čete stalno nadaljujejo z bombardiranjem strateških pozicij v Iraku (čeprav so se nekatera verjetno z mimetizacijo izognila letalskim napadom). Najprej sam Bagdad, nato Mosul, sedaj Bassora — to so najbolj pogoste tarče ameriških in zavezniških bombnikov.

Zadnje dni je Saddam načel še »novo« fronto na jugu, na meji s Kuvajtom. Dal je spustiti v morje velikanske količine petroleja, kar naj bi onemogočilo različne vojne akcije, škodovalo pa najprej Savdski Arabiji. Gre pa tudi za velikansko ekološko katastrofo, ki ji ni mogoče napovedati razvoja. Iraška vojska nadalje stalno z raketami napada Izrael in Savdsko Arabijo, kjer je — zlasti v velikih mestih kot Tel Aviv v Izraelu ali arabski Riad — že prišlo do večje škode in tudi žrtev. Sicer pa znane ameriške protirakete Patriot dobro prestrezajo iraške ra-

kete, saj bi v nasprotnem primeru bila škoda še mnogo večja.

Izrael zaenkrat še ne odgovarja na ta Saddamova izzivanja. V tem je pokazal veliko politično zrelost in samobvlado. Ni pa mogoče reči, do kdaj bo izraelska potrpežljivost vzdržala. Na diplomatskem področju se sicer občasno sliši za razne mirovne predloge. Papež Janez Pavel II. stalno vabi k prekinitvi sovražnosti. OZN išče razne možne prijeme, vendar je Perez de Cueillar še vedno pesimist. Sliši se o predlogih nevtrščenih držav, ki naj bi prihodnji mesec v Beogradu o tem razpravljale na ravni zunanjih ministrov.

Medtem se že začnajo tudi razne teroristične akcije (med drugimi v Atenah, Parizu, Ankari itd.), ki naj bi jih organiziral prav Irak. Gre torej za zelo nevarne akcije, ki ves že itak delikaten položaj lahko samo še poslabšajo.

PLANET GROZIL ZEMLJI

Pred dnevi so agencije poročale, da je nek majhen planet (s polmerom od 5 do 10 km) letel zelo blizu

(se nadaljuje na 2.str.)

Umrl prof. Šah

V Trstu se je v soboto, 12. januarja bliskovito raznesla žalostna novica, da je nekaj pred poldne umrl znani kulturni delavec in šolnik profesor Maks Šah. Zaradi srčne kapi se je zgrudil na poti v tržaško bogoslovje, kjer je po upokojitvi poučeval slovenščino. Profesor Šah se je rodil pred 78-timi leti v Celju, in do leta 1945 je živel v Ljubljani, kjer je bil vpisan na filozofski fakulteti. Študije je nadaljeval in dopolnil leta 1947 v Bologni, potem ko je doživel vsa teža inkustva prvega povojnega begunstva, najprej na Koroškem in potem v Riccioneju.

Leta 1948 je prišel v Trst, kjer je svoje življenje, delo in ljubezen neizbrisno povezal s tukajšnjo slovensko šolo in z vsemi najvidnejšimi kulturnimi manifestacijami demokratičnih Slovencev v zamejstvu. Do 70-tih let je poučeval na nižjih in višjih šolah vrsto predmetov, predvsem pa osnovna predmeta svoje stroke, to je zemljepis in zgodovino. Napisal je — sam ali v sodelovanju z drugimi — več šolskih učbenikov, kot šolnik pa se je tudi bavil s sindikalnim delom na svojem področju. Šolništvo kariero je zaključil kot ravnatelj državnega trgovskega zavoda Žiga Zois, kjer je leta 1983 stopil v pokoj.

Profesor Maks Šah je bil eden najboljših poznavalcev slovenskega šolstva v naših krajih. O tem je veliko pisal po raznih publikacijah, posebej še v mesečniku Mladika, kjer je bil stalni in cenjeni sodelavec vse od njegovega nastanka pred 35-timi leti.

Kot najtesnejši sodelovalec profesorja Peterlina je bil profesor Šah eden od stebrov slovenskega katoliškega prosvetnega dela v našem zamejstvu. Bil je med ustanovitelji Slovenske prosvete in Mladike. Že od prvega povojnega časa se je njegovo ime pojavljalo v domala vseh naših publikacijah, bil pa je tudi dober in priljubljen predavatelj po mestnih in okoliških prosvetnih dvoranah. Kot predavatelj je bil nekajkrat prisoten tudi na študijskih dnevih v Dragi.

(nadaljevanje s 1. str.)

Irak - vojna se nadaljuje

naše Zemlje. Blizu seveda v astronomskem smislu, saj naj bi šlo za razdaljo kakih 170 tisoč km (torej skoraj polovico razdalje Zemlja-Luna). Novica je šla v sedanjem vojnem stanju in prenapolnjenem obveščanju z Zaliva skoraj mimo nas. Vendar bi v slučaju trčenja z Zemljo (kaj, če bi jo namreč slednja potegnila k sebi...?) tudi zalivska kriza stopila v veliko ozadje, saj bi kozmična katastrofa kar močno zasenčila zemeljske dogodke. Vojne bi verjetno sicer bilo konec, lepega dela ljudi pa verjetno tudi (kot nekoč prazgodovinskih pošasti). Zato je že bolje, da je nenapovedani vesoljski obiskovalec šel kar mimo nas...

V BALTIKU SAMO PREMIRJE?

V Litvi in Latviji se je trenutni položaj nekoliko umiril, verjetno pa samo začasno. Latvijski predsednik Gorbunovs se je prejšnje dni srečal z Gorbačovom in kaže da, vsaj zaenkrat, ne bo prišlo do kakih novih vojaških akcij proti baltiskim državam. V Sovjetski zvezi pa je prav tako v prejšnjem tednu prišlo do prave finančne oz. monetarne revolucije, saj je država sklenila vzeti iz prometa del manjših bankovcev, s čimer pa je močno prizadela zlasti skromne prihranke velikega dela nebotogatih sovjetskih državljanov.

DUHOVNA MISEL ZA 4. NAVADNO NEDELJO

»Vem, kdo si: Sveti od Boga.«

(Mr 1, 24)

Kdaj in kako slišimo Boga, ki nam govori, da ga spoznavamo, se mu približamo in zremo, kaj pričakuje od nas?

Po naši vesti; ko prebiramo dobre knjige, predvsem evangelij. Knjige, ki so bile napisane z »navdihnjenostjo« vero in ljubeznijo. Slišimo ga, ko prisluhnemo preroškim besedam mož in žena, ki ne govorijo v svojem, ampak v božjem imenu.

Kako jih prepoznamo?

Preprosto: oni, podobno kot Kristus, svobodno oznanjajo z usti in življenjem, resnične besede polne ljubezni in človečnosti. Beseda pravega preroka človeka osvobaja. Človeštvo, verska zgodovina in Cerkev, so bogati s preroki, pravimi in lažnivimi.

Jezus se je čutil svobodnega pred Postavo: za vse, kar je vredno, se moraš odločiti s svobodnim, odprtim srcem in ne, ker je ukaz od zunaj. Do nje je bil kritičen, jo popravljaj, dopolnjeval. Družina ga ni vezala in je dal prednost božjemu pred človekovim. Svoboden je bil pred judovsko vero, ki je bila takrat najbližja Bogu, pred versko tradicijo, politiko: voditeljem je povedal, kaj si o njih misli, pokazal je njihovo hinavščino, meje in napake; izmaknil se je vabljenosti slave in moči, ki jo daje oblast. Niso ga bremenili predsodki, še najmanj »verski«, do poganov, Samarijanov, grešnikov...

Njegova beseda resnično osvobaja pred »nečistim duhom«, oziroma »idoli« — pred skušnjavo, da bi si naredili »zlato tele«. Vedeti moramo, da vse naše predstave in zamisli ne morejo ujeti veličine Boga. Očetovstvo (in materinstvo) Boga, ki ga je oznanjal Jezus, je veliko večje od vsake naše predstave in zamisli. Boga ne moremo narediti po svoji meri in okusu. Samo v Jezusu se lahko potopimo v božje, ko živimo svoj vsakdanjik po meri evangelija. Bogu se moramo izročiti, ker je tega vreden, iz čiste ljubezni. Potem bo tudi naša vera trdna in zvestoba velika.

Tolstoj je zapisal: »Ako pogan preneha verovati v svojega lesenega boga, to še ne pomeni, da Boga ni, ampak samo to, da ni iz lesa.«

MILAN NEMAC

Pomagal je pri političnem delu in drugod. Profesor Šah je bil tudi dolgoletni sodelavec tržaške radijske postaje, kjer je pisal strokovne članke s šolskega in širšega kulturnega področja, prevedel pa je tudi približno 20 radijskih iger ter bil aktiven član Radijskega odra vse od njegovega nastanka.

Kdor je poznal rajnega profesorja Šaha, ta ve, da je bil pokojnik ob vsem tem delavnem in zavednem življenju sredi naše skupnosti tudi prijeten človek veselega značaja in prijateljsko odprtega srca. Takega ga bo ohranilo nedvomno v lepem spominu tudi na stotine nekdanjih dijakov, katerim je znal nuditi znanje,

ljubezen do slovenskih vrednot in človeško toplino.

Od njega so se poslovili v torek, 12. jan. najprej v rojanski cerkvi, kjer je spregovoril ravnatelj Ninko Černic, nato pa še na mavhinskem pokopališču, kjer sta se od dragocene prijateljice poslovila Marij Maver in Zorko Harej.

V četrtek 17.1.1991 je Slovenska prosveta pripravila v Peterlinovi dvorani žalno sejo, na kateri so se z občutenimi besedami spomnili pokojnika predsednik Slovenske prosvete Marij Maver, predsednik Radijskega odra Marjan Kravos, pokrajinski tajnik SSK Miro Opelt in urednik Mladike Saša Martelanc.

»Orožje, laži in videotrak«

ležil praznika sv. Save med Srbi v Ljubljani, so ob pozdravnem govoru poslušalci pozdravili z burnim ploskanjem), medtem ko je Hrvaška v defenzivi. V soboto zjutraj je Tudjman sicer govoril v saboru o zmagooslavju hrvaške politike, ni pa skrival svojega nezadovoljstva nad »tistimi, s katerimi so mi včeraj v Beogradu mahali pred nosom«, kakor je dobesedno dejal. Ni dvoma, da je imel v mislih hrvaškega notranjega ministra Boljkovca in obrambnega ministra Špeglja (ki sta na seji manjkala), oba »glavna igralca« vojaškega video filma.

SPORNI VIDEO

Za kaj v filmu sploh gre? V 35 minutnem videu, narejenemu v slogu komunističnih propagandnih filmov o medvojnih kolaboracionistih, je prikazano več pogovorov, ki sta jih oba ministra imela z dvema »teroristoma«. Ta dva naj bi pobila več visokih vojaških oseb, če ne bi šlo drugače pa tudi njihove družine. V filmu ne manjka srbohrvaških vulgarizmov, govora pa je še o ilegalnem uvozu orožja iz Združenih držav in Madžarske (kar pa sta obe veleposlaništvu v Beogradu že zanikali). Zaradi vsebine filma, še bolj pa zaradi časa predvajanja je jasno, da je bil video mišljen kot uvertura oz. kot opravičilo za uvedbo izrednih razmer na Hrvaškem in za poseg armade.

Še isti večer je minister Boljkovac zanikal avtentičnost filma, kar je naslednji dan storila tudi skupina strokovnjakov. Tudjmanovi osebni svetovalci menijo, da gre za (ne)spretno montažo, nekateri izmed njih pa celo trdijo, naj bi bili posnetki sicer avtentični, vendar pa naj bi se oba ministra zavestno spustila v igro, katere namen naj bi bil zgolj prestrašiti armado. Verjetno bo čas pokazal, da je zares šlo predvsem za montažo in ponaredek, res pa je že, da je bil s filmom zadan oster udarec najbolj radikalni liniji hrvaške oblasti, kar oba omenjena ministra gotovo sta. Zdi se, da se je Tudjman odločil žrtvovati Boljkovca in Špeglja za kompromis z vojsko. Tako ima hrvaško zmagooslavje sicer precej šibko osnovo.

Hrvaška se je sicer za las izognila najhujšemu, toda udarec po radikalni struji je zadel po vseh Hrvatih. To se že kaže v tem, da je Tudjmanu v Beogradu na usodnem zasedanju po vsej verjetnosti zmanjkalo moči, da bi se zoperstavil vojski, ki je prejšnji teden že aretirala nekaj oseb na Hrvaškem. Vse, kar je dosegel, je le to, da naj bi vojaški pravosodni organi v omenjenih primerih sodelovali s civilnimi. To pa je — kot Slovenija že ve iz primera četverice — kaj bridka tolažba in spominja na sovjetsko odločitev, da bodo odslej v Pribaltiku policijskim enotam pri zagotavljanju reda in miru pomagale

Jože Peterlin: Slovensko tržaško gledališče 1945-1975

Pred božičnimi prazniki so v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu predstavili zajeten zbornik z naslovom Slovensko tržaško gledališče 1945-1975. Gre za ocene in članke, ki jih je napisal Jože Peterlin, izbral in uredil pa Marij Maver. Zbornik je izdala Mladika in ga skupaj s Svetom slovenskih organizacij tudi založila. Zunanjo opremo je prispeval Edvard Žerjal. V uvodnem zapisu o J. Peterlinu (1911-1976) je Maver orisal podobo in usodo človeka, po rodu Dolenjca, ki je v viharinem letu 1945 zapustil Ljubljano, okusil begunstvo in se končno z družino naselil v Trstu. Sledila so tri desetletja Peterlinovega nadvse plodnega dela in velike osebne zavzetosti za kulturno rast naše narodnostne skupnosti. O tej izraziti osebnosti je v uvodu rečeno, da se je kot igralec, režiser, šolnik in vzgojitelj, kritik in publicist, organizator, vsestranski kulturni in ljudskoprosvetni delavec »popolnoma razdal primorski zemlji in njenim ljudem«.

Publikacija obsega kakih sto enot, večidel gledaliških recenzij in nekaj člankov v zvezi z razvojem in nalogami tržaškega gledališča in o vsebini njegovih dejavnosti. Toda vse to je samo izbor, pri katerem so prišla v poštev predvsem dela domačih in sploh slovenskih piscev in pa tuja de-

la, ki so kakorkoli že pomembna za zgodovino slovenskega gledališča. Zbornik ne upošteva mladinskih in otroških predstav niti recenzij številnih gostovani slovenskih in jugoslovanskih gledališč. Vse, kar je Peterlin napisal in je že izšlo v tisku ali se je ohranilo v rokopisu, pa vsebuje bibliografija ob koncu knjige, ki sta jo sestavila Mirko Mahnič in Marij Maver. Knjigo dopolnjuje še nekaj fotografskega gradiva iz Peterlinovega albuma in nekaj literature o Peterlinu. Že iz omenjenih podatkov je razvidno, da smo dobili pomembno publikacijo o zgodovini našega gledališča in o njegovem bogatem repertoarju skozi trideset nelahkih, a vendarle plodnih let.

Z jasnimi in prodornimi pogledom razmišlja Peterlin o poklicnosti in odgovornosti gledališča, o njegovi posebni vlogi na izpostavljenih in ogroženih področjih, tudi glede na določen čas in razmere. Tako je npr. l. 1945, ob začetku predstav SNG, opozarjal na odgovornost gledališkega vodstva in igralcev, saj »morajo na tem križišču narodov dostojno in po najboljših močeh predstaviti slovensko kulturo, da ne bo majhna in neznatna ob kulturah drugih narodov. Opozarjal je tudi na kakovost gledaliških predstav, ki naj bi pritegnile vse Slovence na tem ozemlju. Na začetku 50. let je napisal, da bi poklicno gledališče lahko opravljalo »svoje kulturno poslanstvo le tedaj, če bi bilo povsem nevezano na kak režim, ali če bi ga vodili kulturni delavci različnih gledanj, ki bi bili postavljeni v vodstvo ne zaradi določene politične zanesljivosti, ampak zaradi svojega znanja in kulturne razgledanosti«. Posebno skrb naj bi gledališče posvečalo jeziku, lepi in pravilni izgovorjavi. Z vsako predstavo naj bi našim ljudem nudilo nekaj lepega, toplega, zdravega. Take in podobne misli podaja Peterlin v samih recenzijah ali v člankih, npr. ob sklepih posameznih sezon ali ko razmišlja o poteh in nalogah gledališča, o našem kulturnem življenju na robu slovenskih meja ipd.

Recenzentova beseda je jasna in odločna, a vselej obzirna in konstruktivna. Ocenjeval je v zavesti, da od iskrene sodbe večkrat zavisi nova in nepričakovana rast. Ob sklepu neke recenzije je napisal: »Če je ta naš pregled z ostalimi kritikami kaj povedal igralcu in režiserju in če je opozoril na kako podrobnost igralca, potem je svoj namen dosegel«. Peterlinove gledališke kritike nudijo zanimiv pregled delovanja našega gledališča, so pa tudi dragocen vir za vsakogar, ki se ukvarja z gledališko dejavnostjo, in še posebej za amaterske igralce.

Celotni zbornik, prva in edina tovrstna publikacija v zamejstvu, prikazuje del Peterlinove kulturne zapuščine, ki bi sicer ostal raztresen v periodičnem tisku in v arhivih. To bi bila velika škoda. Razkriva pa tudi, kako je bil Jože Peterlin, ta zlahtni človek in izobraženec, vraščen v naš primorski svet in v naše razmere. Njegovo mnogostransko delo je obrodilo sadove, ki v njih živi njegov spomin.

L. B.

10. obletnica okrožnice »Dives in misericordia«

30. novembra 1980 je izšla papeževa okrožnica o božjem usmiljenju, v kateri papež poudarja, da bi bil svet brez odpuščanja, kljub vsej pravičnosti, le svet mrzlove in nespoštovanja; tudi bi zahteval svoje pravice in bi se širil egoizem vseh vrst. Sv. oče poudarja potrebo zaupanja v božje odpuščanje in ob njem naše odpuščanje do sočloveka.

Iz knjižne zbirke GMD za leto 1991

KOLENDAR 1991

Prvič se nam predstavi ta knjiga v novi izvorni obliki. Barvne platnice, ki prikazujejo primorsko-kraški motiv v zlati barvi, in slikovni koledarski del je uredil umetnik Edi Žerjal.

Koledar obsega delo in življenje v slovenskem zamejstvu, zlasti organizacij in ustanov, ki temeljijo na krščanskih vrednotah. Obenem je tudi zbornik, ki vsebuje razmišljanja in razprave o aktualnih slovenskih problemih ob nastajanju nove Evrope.

Tako izobraženec kot preprost človek bo v njem našel marsikaj zanimivega. S svojimi spisi sega v starejšo slovensko zgodovino in obenem obravnava sedanja aktualna vprašanja.

V njem bomo našli nekatere pomembne obletnice in spominske zapise o osebah, ki so umrle v bližnji preteklosti. Nekaj strani je tudi za pripovedno branje. Okrog sto slik in več pesmi dopolnjuje koledarsko vsebino.

Koledar bo ostal trajna dokumentacija našega življenja v zamejstvu in pričevanje o naši dejavnosti za znanost.

Ilustracija iz Koledarja GMD

»IN GNOJILI BOSTE NEMŠKO ZEMLJO«

To redno knjigo GMD je uredila časnikarka in publicistka Dorica Makuc. Gradivo je zbrala iz Kronike

Zvon Kraljice miru v Rimu

Rimsko novoustanovljeno župnijsko sv. Higina vodi dr. Matej Rus, sin znane slovenske družine, ki se je po zadnji vojni ustavila v Rimu. Župnik Rus je zgradil novo cerkev in preskrbel tudi nove zvonove. Eden od zvonov bo nosil slovenski napis: Mariji Kraljici miru in Evrope.

msgr. Viktorja Kosa in spominskih pričevanj primorskih izgnancev v nacistični Rajh.

V knjigi bomo našli veliko žalostnih in tragičnih pričevanj o življenju in trpljenju naših primorskih ljudi od Rihemberka (sedaj Branika) preko Komna do Nabrežine, ki so bili nedolžne žrtve vojnih dogodkov.

Nadvse pretresljiva je usoda na stotine slovenskih otrok, ki so postali žrtev groznega genocida. Večina ljudi se je sicer iz izgnanstva vrnila, a premnogo jih je umrlo zaradi nečloveškega ravnanja, bolezni in lakote.

Povratniki so našli porušeno, oropano in požgano domačijo, nekateri so pa doživeli nevhvaležen sprejem pri novi oblasti, ki jih je obtožila izdajstva in zaprla. Prvi tragediji se je pridružila še druga.

Knjiga ni samo pričevanje o človeški zlobi, temveč predvsem priznanje in poklonitev nedolžnim žrtvam. Nikjer ne naletimo na besede sovraštva ali maščevalnosti, temveč samo na vprašanje, čemu toliko trpljenja nedolžnih ljudi.

Naslov knjige izvira iz besed, ki jih je izrekel kruti nemški SS-ovec svojim žrtvam. Izjeme pa so bile tudi med Nemci, saj so nekateri pokazali tudi človeški obraz in usmiljenost.

Msr. Viktor Kos in njegov kaplan g. Mirko Rener sta se prostovoljno pridružila svojim župljanom iz Komna, da bi z njimi delila trdo usodo. V pregnanstvu sta sama veliko prestala, a tudi nudila veliko duhovno in, kolikor je bilo mogoče, tudi materialno pomoč. Pregnanci su ju imenovali »angela taborišča«.

Po zlomu nacizma se je dekan Viktor Kos vrnil domov s svojimi župljani, čeprav ne z vsemi, a nova oblast ga je zaprla. V svoji Kroniki je zapisal: »Kaj je za človeka pomembno? Najprej to, da je res človeški, nato da je kristjan, in potem vse drugo.« Vse to je pokojni msgr. Viktor Kos dokazal tudi s svojim življenjem.

JM

Opomba. V knjigi se govori o kroniki, vendar ne gre za pravo kroniko, temveč za »spominek«, ki jih je dekan Kos napisal, ko je bival kot upokojenec v Šempetru pri Gorici.

Letos smo Slovenci na vrsti

Na god sv. Cirila in Metoda, ki se obhaja 14. februarja, je navada, da se svetnikoma vsako leto pokloni v rimski baziliki sv. Klemena v Rimu po vrsti kak slovenski narod. Letos je vrsta na Slovence. Zato bo ta praznik vodil somaševanje v baziliki na grobu sv. Cirila mariborski škof.

RESOLUCIJA

Izhajajoč iz osnovnih načel deželnega statuta SSK, iz katerega izhaja, da je SSK krovna organizacija Slovencev v Italiji, ki temelji na načelih narodne samobitnosti, demokratične ureditve, političnega pluralizma in socialne pravičnosti;

ter ji je glavni namen skrb za obstoj in vsestranski razvoj slovenstva oziroma slovenske narodnostne skupnosti v deželi Furlaniji-Juljski krajini; ker je stranka SSK namenjena vsem pripadnikom slovenske narodne manjšine ne glede na njihov osebni svetovni nazor ali socialno pripadnost

poudarjamo

da v luči vedno večjih polariziranj znotraj slovenske manjšine v tabora SKGZ in SSO

mora

SSK najti svoje pravo mesto med obema organizacijama in postati avtentična zagovornica vseh tistih sil, ki si v Italiji prizadevajo, da ostane slovenska prisotnost pristna in odločujoča.

V Gorici, 18. januarja 1991

Odobreno na pokrajinskem kongresu SSK.

Milko Bambič

Tržaški otroci dobro vedo, kje je Sv. Ivan. Nekoč je bilo to predmestje Trsta in so tam bivali izključno Slovenci, danes je pa del tržaškega mesta. Pri Sv. Ivanu, nedaleč od župnijske cerkve, stanuje slikar in grafik Milko Bambič. Lani je obhajal 85-letnico rojstva. Zato bomo danes govorili o njem.

V ulici Delle Doccie, malo v hrib nad cerkvijo, stoji hiša še od časov stare Avstrije; v tej hiši stanuje Milko Bambič. Živi sam, ker se nikoli ni poročil. Njegovo stanovanje je stanovanje umetnika, polno risb, slik, knjig. Pravega reda seveda ni, saj vemo, da umetniki živijo svojo umetnost in jim vsakdanje stvari niso velika skrb. Zato pa imajo več lepega pokazati in zanimivega povedati.

Gospod Bambič, kdaj ste se lotili risanja?

O, to je že dolgo, kmalu po prvi svetovni vojni, ko sem bil še študent. Tedaj je v Trstu izhajala revija za otroke Novi rod, kakor izhajata sedaj Pastirček in Galeb. Takrat sem študiral na realki v Idriji, ko me je urednik povabil k sodelovanju. Tako sem začel risati za otroke. Njim sem ostal zvest vse življenje. Vedno sem se rad odzval, če so me naprosili, naj ilustriram kako povest ali knjigo za otroke.

Ali vam je kaka knjiga posebno pri srcu?

Najbolj pri srcu sta mi dve, in sicer Prvi koraki in Kolački. Kot veste, so bili v Italiji po prvi svetovni vojni težki časi za naše otroke, ko je fašizem prepovedal slovenske šole. Tedaj so nekateri naši možje želeli dati slovenskim družinam in njih otrokom kakšno tako knjigo, da bi se iz nje lahko učili brati in pisati slovensko doma, ker se v šoli niso več mogli. Tako so si zamislili dve knjigi. Prva je bila učbenik z naslovom Prvi koraki. Izšla je v Trstu. Druga knjiga je nosila naslov Kolački; bila je zbirka kratkih beril in pesmic za otroke. Ta je izšla v Gorici. Meni so naročili da ju ilustriram. Naredil sem to z velikim veseljem. Mislim, da so otroci knjigi radi uporabljali, saj sta prišli skoro v vsako slovensko družino.

Vi mislite, mi pa smo o tem prepričani, da sta ti dve knjigi z vašimi ilustracijami bili v veliko pomoč našim otrokom v tistih časih, saj jih je še vedno dobili v naših družinah. Ali ste za primorske otroke še kaj drugega ilustrirali?

Še marsikaj. Tako sem npr. ilustriral Jaselce, ki so izhajale za otroke, potem ko niso več imeli slovenskih šol. Nadalje povest Leteče copate, ki je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi, potem Bevkovo povest Kozorog, Pravljičice iz tujih logov (Trst 1936). Posebno usodo je doživela zbirka pravljic Frana Milčinskega Zlata hruška. To knjigo pravljic sem ilustriral, bila je natisnjena, toda kvestura v Gorici jo je takoj zaplenila.

Milko Bambič, slikar, risar in prijatelj otrok

Tudi sam nimam nobenega izvoda.

Kje ste živeli tista leta, ko so te knjige izhajale v Trstu in Gorici?

Živel sem v Jugoslaviji, zlasti v Ljubljani. Tja sem pobegnil leta 1927, da sem se izognil aretaciji. Preveč glasni smo bili tedanji mladi Tržačani, preveč smo delali za slovenstvo, zato nas je kvestura preganjala. Kakor številni drugi sem se tudi jaz rajši umaknil v Jugoslavijo, kakor pa da bi me zaprli in poslali kam v konfinacijo.

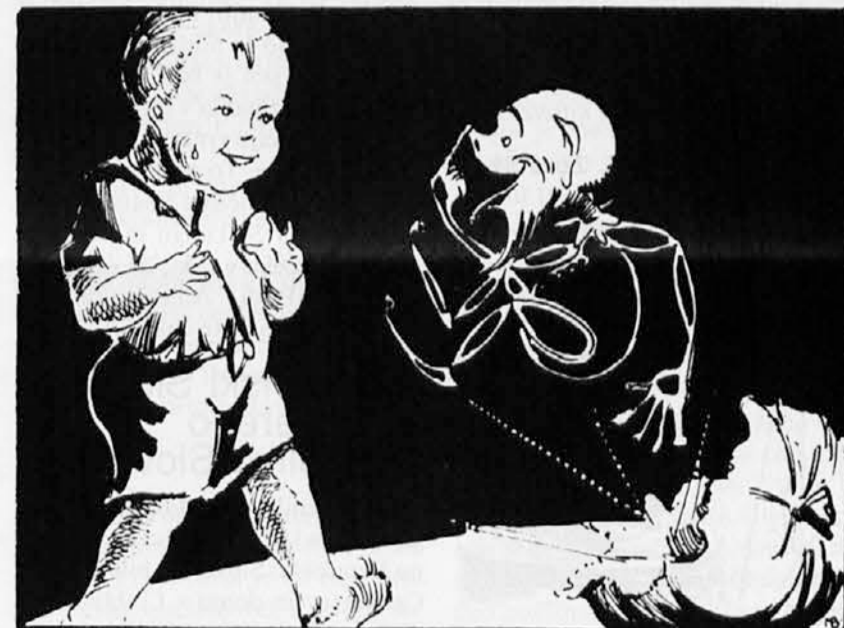
Gotovo ste tudi v Sloveniji delali in ilustrirali kako knjigo.

Brez dvoma da takrat nismo živeli brez dela. Zaposlil sem se pri dnevniku Jutro, sicer pa živel kot svoboden umetnik. V tistih letih sem ilustriral knjigo pisatelja Kiplinga Zakaj / zato, potem knjigi Kosmatin, Mala trojka, pa še to in ono.

Otroci so vedno radi brali stripe ali zgodbe v slikah. Ste se poskusili tudi v tem?

Mislim, da sem bil prvi slovenski slikar, ki je začel risati stripe za otroke, in sicer je bil to Mihec na počitnicah, ki je bil tiskan leta 1928 v Ljubljani. Potem sem napravil še več takih stripov ali slikanic, zadnje v tržaškem Galebu.

Prav, da ste omenili to revijo. Zato vas vprašam, kdaj ste se iz Slovenije vrnili v Trst?

Bambičeva ilustracija iz knjige Kolački

Bodeči neži

Na televizijskih zaslonih smo bili te dni priče številnih manifestacij za mir. V oči so bodle rdeče zastave, ki naj bi ljudi prepričevale o zavzetosti komunistov za mir.

Podobne manifestacije so se vršile tudi pred 50 leti. Komunistična vodstva so jih pred drugo svetovno vojno organizirala.

Pa glej ga, šmenta! Po paktu Molotov-Ribbentrop sta nacistična Nemčija in Sovjetska zveza začeli drugo svetovno vojno z vpadom na Poljsko, kar je povzročilo, da sta se Anglija in Francija zapletli v vojno. Ko je šlo za plen, so bile vse mirovne manifestacije pozabljene, potopljene v krvi 50 ali več milijonov človeških življenj.

Očividno komunisti računajo s tem, da so ljudje pozabljivi. Zato jih ni bilo sram ponoviti te mirovne akcije. Še so bile v teku, ko so sovjetski tanki streljali v Vilni na Litavskem v neoboroženo množico, in hoteli s tem zatreti težnjo Litvancev po svobodi in demokraciji. Saj menda tudi zanje veljajo človečanske pravice, sprejete in potrjene na tolikih mednarodnih konferencah v zadnjih letih. Prav pribaltske države so bile

Kakor hitro sem mogel, tj. leta 1943. Ves čas v Jugoslaviji me je vleklo domov v Trst, kjer sem se rodil leta 1905.

Ko ste se vrnili v Trst, gotovo niste pozabili na naše otroke.

Seveda nisem. Zanje sem ilustriral nekaj beril za osnovne šole, npr. Mlado cvetje, Življenje je učenje, pa Finžgarjev roman Pod svobodnim soncem.

Omenili ste revijo Galeb. Kako je bilo z vašim sodelovanjem pri tej reviji?

Lahko rečem, da sem jo učil leteti. To se pravi, da sem risal zanj pravo od začetka. Ilustriral sem povesti, pesmi in tudi stripe. Nekaj let sem pripravljaval zanj naslovno stran, za vsak mesec drugačno.

G. Bambič kako preživljate svoja sedaj ne več mlada leta?

Kot vidite v svojem stanovanju; živim pa še naprej pri delu. Rišem, slikam, pripravljavam razstave, tako da nisem še prišel do časa, da bi uredil svoje knjige.

***

Hvala vam, g. Bambič, za vaš razgovor, posvečen našim otrokom, katerim ste že toliko lepega narisali. Želimo, da bi zanje ustvarili še marsikaj.

(Iz Pastirčka)

Dva glasova iz misijonov

Iz Botswane Suša, abortus, Aids

Advent. V jasnih, sončnih in nedavno vročih dneh (40 do 43 Celzija) čakamo dežja in vpijemo k Bogu življenja že vse od začetka oktobra. Včasih tudi dobesedno vzdihujemo. Domača živina poginja, siromašni otroci postajajo vse bolj podhranjeni, raven podtalne vode upada. Po zadnjih dveh letih zmerne, a podpovprečne dežja, smo letos vsi pričakovali obilnega deževja. Zato so bili uradno ukinjeni vsi programi posebne podpore kmetom in drugim ranljivim skupinam. In sedaj smo seveda vsi razočarani, a upanje v Boga življenja vzdržuje moralo in pogum...

Uspelo nam je dobiti pomočnika, mladega 20-letnega fanta. Je Bušman in je komaj končal srednjo šolo. Je eden prvih Bušmanov, ki mu je uspelo dovršiti srednjo šolo...

Prav v teh dneh zaseda parlament in se nanj zelo pritiska, da uzakoni splav. To je tako nasprotno tukajšnji kulturi in vrednotam. In sploh je v Afriki le pet držav, kjer je splav zakonjen. In zakaj naj bi se to zgodilo v Botswani? Naš škof je objavil posebno izjavo, ki jo je izročil predsedniku države in vsem parlamentarcem ter plemenskim poglavarjem. Uspeh: debata je bila odložena.

Oktober je bil po vsej škofiji mesec posebnega programa o Aidsu. Posebna skupina je skupaj z nami pripravila kar prikladen material, zlasti še dobro izbrane kasete. Hvala Bogu za to.

S. Zora Škerlj

Bila sem na Kitajskem

Pismo, ki ga tu objavljamo, je poslala s. Anica Miklavčič iz Saikunga (Hong Kong). Pismo je bilo poslano za Božič, a je do nas dospelo pozno. Po svoji vsebini je pa še vedno zanimivo.

(Ured.)

»Najprej se vam pristrčno zahvalim za KG, ki ga redno dobivam po zračni pošti in ga z velikim veseljem berem, ker mi prinaša novice iz mojega Trsta, ki ga še vedno ljubim, čeprav sem v misijonih že 54 let. Najprej na Kitajskem (16 let), nato na Japonskem, na Formozi, sedaj v Hong Kongu in, če Bog da, znova na Kitajskem, da zapojem svoj zadnji Magnificat. Želim, da bi to pismo objavili v KG, da ga berejo tudi naši ljudje v Trstu.

Danes imam to veselo novico, da sem bila na Kitajskem, in sicer 3. dec., na praznik sv. Frančiška Ksaverija. Šla sem s skupino romarjev in obiskala grob tega velikega misijonarja, ki je umrl na otoku Saučijanu, pred kitajsko obalo l. 1552: umrl je sam, hrepeneč po Kitajski.

Ne morem vam popisati svojega čustva v teh štirih dneh našega skupnega potovanja. Krasno je bilo. Bili smo na kitajski zemlji. Pater jezuit,

ki je vodil to naše romanje, bilo nas je 50 oseb, je prinesel iz Macaa največjo relikvijo sv. Frančiška in je maševal na njegovem grobu, medtem ko smo mi vsi goreče molili in peli. Prej kaj takega ni bilo mogoče. Cerkev je bila preporna in tudi zunaj so stali. Ti pobožni Kitajci so hiteli v cerkev in z velikimi steklenicami jemali s sabo blagoslovljeno vodo.

Veseli so bili našega obiska iz Hong Konga in z nami govorili. Neke dobra ženica me je prosila za rožni venec. Seveda sem ji ga dala, a kar v hipu se je nabrala okrog mene množica in vsi so želeli rožne vence. Na žalost jih nisem imela.

Obiskali smo še druge tri cerkve in to brez ovir. Zanje skrbi p. Wang, star 85 let. Zelo rad je govoril z nami in z našim patrom. Še vedno je steber veselje Cerkev na Kitajskem. S kakšnim navdušenjem je skupno z nami zapel Salve Regina.

Srečali smo tudi nekaj sester, starih nad 70 let. Srečne so bile, rekle pa so nam: »Me smo sicer stare, a imamo lepo število, 20, mladih novink in še lepo število mladih učenek, ki želijo stopiti v samostan.

Tudi semenišča so polna, nekatera imajo po 130 bogoslovcev, tako da primanjkuje prostora za vse; v stiski živijo, a so zadovoljni, samo da ostanejo notri. Res, Bog dela čudežno med tem dobrim kitajskim ljudstvom. Njih vera je trdna in zelo živa, ker so zanj veliko pretrpeli, sedaj si želijo le miru in svobode.

Ta božja pot je bila zame velika milost, ki je zbudila v mojem srcu še bolj gorečo željo vrniti se v tako drago mi Kitajsko. To edino milost sem prosila sv. Frančiška Ksaverija. Sedaj sem tu v Saikungu in nestrno čakam s križem v roki, da me Jezus pokliče: »Pridi, Anica, vrata so odprta, Kitajska te čaka...!

Argentinski Slovenci za suvereno Republiko Slovenijo

Na praznik sv. Štefana je ob razglasitvi izida o plebiscitu za suvereno Republiko Slovenijo bilo videti v Cankarjevem domu v Ljubljani tudi Tineta Debeljaka ml., ki je izročil predsedniku parlamenta dr. Bučarju sveženj papirjev; šlo je za 177 pol, ki se je nanje podpisalo 2.766 v Argentini živečih Slovencev in se izreklo za svobodno in suvereno Republiko Slovenijo.

Posebej so poslali še 118 podpisov, tako da so skupno zbrali 2.946 podpisov za DA in samo dva NE. Vse delo so opravili v pičlih desetih dneh kljub ogromnim razdaljam.

Ta uspeh je gotovo tudi sad tednika »Svobodna Slovenija«, ki izhaja v Buenos Airesu že vsa leta po zadnji vojni in je vedno zagovarjal SVOBODNO SLOVENIJO.

Slovenski ples

V soboto, 5. januarja zvečer je Slovenska prosvetna zveza v veliki dvorani Doma sindikatov v Celovcu vabila na že 40. Slovenski ples. Žal je iz leta v leto manj obiskovalcev in tudi okrogla obletnica ni naredila izjeme. Zato pa so se tisti (predvsem mladi), ki so prišli, toliko bolj zabavali in do jutranjih ur naplesali ob melodijah ansamblov »12. nadstropje« in Braneta Klavžarja. Nastopila sta tudi jugoslovanska prvaka v latinskoameriških plesih iz Ljubljane. Med častnimi gosti koroških politikov ni bilo, zato pa se je prireditve udeležil minister za Slovence po svetu dr. Dular. (R.B.)

Narodne skupnosti potrebujejo garancijo za obstoj

Pred kratkim se je vršil v Gorici važen mednarodni simpozij, ki je v kviru Srednjeevropskih srečanj obravnaval problem manjšin. Ni šlo sicer posebej za našo manjšino, ampak za širši pogled na to temo; vse-kakor pa so teme razgovora tudi za nas zelo zanimive in aktualne. Predvsem je bila zanimiva že razprava o besedi manjšina: ta ima danes prav gotovo zmanjševalni pomen, ker pač označuje neko realnost, ki je manjša (po številu, po važnosti ali po politični moči, itd). V preteklosti ni bilo vedno tako, saj se je v zgodovini večkrat dogajalo, da so manjšine vladale (pomislimo na kolonializem ali na fevdalizem). Mislim, da prav zaradi pomena, ki ga danes dajemo besedi manjšina, ni prav, da se kot tako sami kvalificiramo; raje rabimo, če se le da, izraze kot Slovenci ali slovenska skupnost, ipd.

Muzikolog Quirino Principe, ki je v zadnjih mesecih prevzel vodstvo odbora, ki upravlja mestno glasbeno šolo, je v zelo zanimivem referatu prikazal, kako so v preteklosti gledali na pojav manjšin in kako bi morali danes gledati nanje; po njegovem mnenju bi morali v današnjih časih postmoderna mišljenja sprejeti pragmatični pristop, ki ga karakterizira spoznanje, da nihče ne more imeti vse resnice v posesti in da je čas ideologij prešel. Seveda letijo pri tem očitki tudi na račun manjšin, ki da se preveč rade identificirajo z mučeniškimi klišeji in se postavljajo v izključno obrambno pozicijo.

Zaključke posvetovanja je podal Vittorio Peri, knjižničar v Vatikanu, in nekatere njegove izjave dobesedno prevajam: »... prevladoval je na posvetovanju občutek, da obstaja neverjetno nesorazmerje med kulturo miru in solidarnosti med narodi, ki se na novo uveljavlja, ter stereotipnimi razumskimi in moralnimi klišeji, ki v nas in okoli nas znova obnavljajo zastarele misli, splošne pojme, nesmiselne predsodke in nekoherentna obnašanja do takozvanih manjšin, in kot reakcija podobno v manjšinah«. Še en stavek: »Zaščita ali tolerantnost so besede, ki spadajo v sociološko ali favnistično ali ekološko stvarnost; manjšine potrebujejo »garancijo za obstoj«. V nadaljevanju Peri izraža prepričanje, da je Gorica lahko izredno zanimiv laboratorij za ustvarjanje take vrste odnosov med obema tu živečima narodoma. Tako gledanje preraga po eni strani narodoobrambno pozicijo manjšine in seveda tudi strah večine.

Da je tega strahu pred Slovenci v Gorici še veliko, dokazujejo nedavne izjave župana Scarana, ki se boji, da bi slovenske kulturne in gospodarske ustanove postale preveč močne in nevarne. In vendar gre za osebo, ki je deležna splošnega odobravanja s strani slovenskih ljudi zaradi svoje prijazne in dobrodušne odprtosti in zaradi tistih nekaj slovenskih besed, ki se jih je naučil. V resnici pa tudi on izraža mnenje večine, ki bi nas najrajši preštela in nam na podlagi števila dala nekatere pravice kot kaki živalski vrsti, ki ji grozi propad.

Prepričan sem pa, da obstajajo v Gorici zdrave sile, ki vidijo s slovenski prisotnosti obogatitev za mesto in ki želijo, da se prav v teh krajih ustvari nove vrste sožitje.

Bernard Špacapan

— Prevelika hvala in prehuda graja človeku škoduje. Najbolje je govoriti vse po resnici in pravici.

A.M. Slomšek

Naša dobrodelnost v letu 1990

Časopisi	
Katoliški glas	12.562.000
Pastirček	527.000
Cerkve na Goriškem	
Sv. Ignacij	250.000
Sv. Ivan	1.095.000
Podgora	475.000
Sovodnje	2.055.000
Števerjan	12.235.000
Jazbine	1.580.000
Gabrje	650.000
Vrh	630.000
Peč	850.000
Jamlje	1.920.000
Šandrež	1.000.000
Nabrežina	18.604.000
Cerovlje	600.000
	41.944.000

Cerkve na Tržaškem	
Opčine	21.111.000
Bani	475.000
Ferlugi	1.443.000
Bazovica	21.747.000
Ricmanje	9.505.000
Domio	1.940.000
Mačkolje	11.160.000
Katinara	463.000
	67.844.000

Domovi	
Katoliški dom	13.185.000
Zavod sv. Družine	1.210.000
Alojzijevišče	100.000
	14.495.000

Marijanišče	410.000
Sv. Ivan, Trst	7.620.000
Rojan	9.391.000
	17.421.000

Misijoni in lačni po svetu	
Slov. misijonarji	21.614.000
Misijonar V. Kos	4.495.000
Lačni po svetu	4.005.000
	30.114.000

Zbori	
Mirko Filej	610.000
Fr. Sedej	100.000
Šandrež	450.000
Fantje izpod Grmade	300.000
Sv. Jernej, Opčine	1.191.000
Sv. Ivan, Trst	420.000
	3.071.000

Ustanove	
Sklad »Mitja Čuk«	460.000
Vincencijeva konf.	550.000
	1.010.000

Sv. Gora	3.005.000
Slomškov spom., MB	7.750.000
Dom srečanj, Višarje	6.310.000
Semenišče v Vipavi	560.000
Poplavljeni, Slovenija	51.594.000
	69.219.000

Goriški skavti	980.000
Razno	12.155.000
	13.135.000

Povzetek	
Časopisi	13.089.000
Cerkve (GO)	41.944.000
Cerkve (TS)	67.844.000
Domovi (GO)	14.495.000
Domovi (TS)	17.421.000
Misijoni	30.114.000
Zbori (GO)	1.460.000
Zbori (TS)	1.611.000
Ustanove	1.010.000
Vipava - Sv. Gora	3.565.000
Slomškov spom., MB	7.750.000
Poplavljeni, Slovenija	51.594.000
Skavti (GO)	980.000
Razno	12.155.000
SKUPAJ	285.591.000

Darovi so od lanskega leta narasli za 28.277.000 lir. Vsem dobrotnikom naj bo Gospod bogat plačnik!

Veselje srečne matere

SSK o razvoju Krasa

Pomemben korak v smeri bolj uravnovešenega razvoja Krasa in sprejemljivejšega pojmovanja, kakšen naj bo kraški park. Tako je ocenilo najnovejša zagotovila predsednika deželnega odbora Furlanije-Juljske krajine Adriana Biasuttija deželno tajništvo Slovenske skupnosti, ki je zasedalo pred kratkim v Nabrežini.

SSK že več mesecev opozarja na nujnost, da dežela pripravi poseben zakon za Kras, ki naj istočasno obsega naravovarstvene ukrepe in določila v korist družbenega in gospodarskega razvoja prizadetega področja. Uprava parka naj bo zaupana Kraški gorski skupnosti, jasno pa je treba zajamčiti upoštevanje pravic prizadetega prebivalstva, ki je slovensko. Iz zakona je treba odpraviti vsakršno omembo razlaščenja ter zagotoviti, da bodo njegova določila nadrejena drugim urbanističnim in naravovarstvenim ukrepom.

Med bistvenimi zahtevami, nadaljuje SSK, ima Kraška gorska skupnost odločujočo besedo pri sestavljanju varstvenega in razvojnega načrta, kmetijskega načrta in načrta o gozdnem bogastvu. Omiliti je treba že veljavne časne omejevalne ukrepe in preučiti možnost kakih odškodnin ali prispevkov za lastnike, ki bi jim omejili uživanje lastnine.

V preteklih dneh so imeli zastopniki deželnega in tržaškega pokrajinskega tajništva SSK nekaj razgovorov o tej problematiki s predsednikom deželne vlade, ki je v petek dopoldne sprožil zadevo pred deželnim odborom in prevzel nalogo, da osebno sledi zakonu o Krasu. Slovenski skupnosti je dal nekaj pomembnih zagotovil, ki jih je deželno tajništvo na svoji seji pozitivno ocenilo, vendar pričakuje njihovo formaliziranje.

Na seji je deželni tajnik SSK Ivo Jevnikar sporočil, da je prejel pismo notranjega ministra Scottija v zvezi z dvojezičnimi osebnimi izkaznicami v devinsko-nabrežinski občini.

Dne 13. decembra je Scotti odgovoril na protest SSK z dne 30. novembra in na zahtevo po sestanku, na katerem naj bi SSK utemeljila nasprotovanje stališčem župana Locchija proti obveznim dvojezičnim izkaznicam.

Minister sporoča, da je prosil ministra za deželna vprašanja Macca-nica, naj — spričo pripravljanja zaščitnega zakona — izrazi svoje mnenje o zadevi, zato bo podrobneje še odgovoril. V pismu pa posredno nakazuje, da problem zadeva tudi repentaborsko, dolinsko in zgoniško občino.

Solženicyn in prihodnost Rusije

»Ura komunizma se je ustavila. Toda njegova cementna struktura se ni še porušila. Kaj narediti, da ne bomo pokopani pod njenimi ruševinami, namesto da bi dosegli osvoboditev?«

Tako se začne pismo Nobelovca Aleksandra Solženicyna z naslovom **Kako obnoviti Rusijo**, ki je bilo objavljeno pred nekaj meseci in o katerem so sredstva javnega obveščanja obširno poročala.

Ocena Solženicynovega nastopa, s katerim je slovit pisatelj, avtor **Arhipelaga Gulag** in drugih del, pretrgal dolgoletni molk, je bila na zahodu v glavnem negativna. Njegova stališča so bila prikazana kot izraz zagledanosti v nepovrnljivo preteklost, razboritega slavjanofilskega nacionalizma in nepopravljivega nasprotovanja liberalni civilizaciji. Tako komentirji. Izvirnega Solženicynovega besedila pa seveda ni bilo mogoče prebrati skoraj nikjer.

Temeljiteljše soočenje z obravnavanim tekstom nam ponovno dokazuje to ali je treba še dokazov? površnost, da ne rečem tendencioznost sredstev množičnega obveščanja, ko gre za prikazovanje nazorov, ki se ne povsem ujemajo s prevladujočim mnenjem.

Najprej **nacionalizem**: Solženicyn se ne zavzema za ohranitev imperija pod rusko nadoblastjo, marveč nasprotno želi njegov razpad: »Duhovno življenje nekega naroda je pomembnejše od njegove ozemeljske razsežnosti.

Ekonomija: reforme same na sebi ne jamčijo blagostanja. Ključni element je tudi na tem področju človek. Tu Solženicyn navaja Stolypinov rek: »Če hočemo pravno državo, mora biti državljani najprej svobodni.«

stoje? Zahodno Nemčijo je zasenčil oblak kesanja, preden je prišlo ekonomsko blagostanje. Pri nas pa se niso še začeli kesati.«

Demokracija: zahodni časopisi so Solženicyna ocenili kot nasprotnika pluralistične demokracije in zaagovornika nekakšnega teokratičnega socializma. A natančnejši vpogled v njegovo misel nam spet razkriva neosnovanost teh sodb. Solženicyn pravi, da je med različnimi možnimi oblikami danes nedvomno najprimernejša demokracija. Vendar, nadaljuje, ni poslednje merilo demokracija, marveč spoštovanje človekove osebe: »Ko izbiramo demokracijo, moramo vedeti, kaj izbiramo in zakaj. Mi izbiramo demokracijo kot sredstvo in ne kot cilj. Kot je rekel Karl Popper, mi ne izbiramo demokracije, da bi zasijala krepkost, marveč samo zato, da ne zapademo pod tiranijo. Ko jo izbiramo, se zavedamo njenih slabosti, ki jih želimo preseči.«

Solženicyn se nadalje zavzema za to, da se demokracija uvaja od spodaj navzgor in ne narobe. Torej najprej v okviru manjših skupnosti, kjer se ljudje naučijo neposredno ocenjevati javno upravo: če se demokracija ne začne kot direktna demokracija, postane tudi predstavniška demokracija le oddaljena utvara.

Pismo se zaključuje s spornim predlogom, ki se je sredi 19. stol. zavzemal za agrarno reformo, ki je bila potem res izvedena leta 1864. To je bila nekakšna krajevna samouprava, ki jo je dokončno odpravila revolucija 1917. Po Solženicynovem mnenju je duh »zemstva« še danes aktualen, češ da utegne spodbuditi krajevne sile in njihovo ustvarjalnost.

Solženicynov nastop je izzivalen ne samo za Ruse, katerim je namenjen, marveč tudi in morda predvsem za zahodni svet, ki se vara, da je z zmago lastnega modela rešil vse svoje težave. Tudi za ta samozadovoljni svet je Solženicynov glas s svojim patosom, s svojo moralno držo vznemirljiv. Vznemirjal je, ko je opozarjal na strahote stalinizma, pred katerim si je intelektualni zahod zatiskal oči, vznemirjal je, ko je že kot emigrant izrekel svoj »j'accuse« proti liberalni, potrošniški družbi, in vznemirja še danes, ko si marsikdo na zahodu domišlja, da bo mogoče prehod iz komunizma v demokracijo kupiti z dolarji in markami.

pripredil t.s.

Pastirček št. 5

Februarska številka priljubljene otroške revije je že tiskana! Otroke in odrasle bodo razveselili številni članki s pustno vsebino. Pripravili sta jih predvsem Zora Saksida in Jerica Strle. Čeprav je govora o brezskrbnem veselju, so sestavki zelo poučni. Jelka Cvelbar nadaljuje s svojimi simpatičnimi vzgojnimi oprijemi s pomočjo narave in pristnih prizorov iz otroškega življenja.

Veliko prostora je v tej številki Pastirčka posvečeno miru. O tej ogroženi vrednosti razmišlja Ljubka Šorli in številni sestavki otrok. Danila Komjanc nam v sliki predstavlja ošabno deklico. Marija Češut živo obuja spomine na Pastirčka iz otroških let. Marizi Perat se je izpod peresa odpravila v otroški svet zgodbi o imenitnem kovancu. Predstavlja pa nam tudi slovanskega apostola sv. Cirila. Olga Tavčar nas vabi na drugo Pavlovo misijonsko potovanje. Priljubljeno pesem Zdravljico je tokrat uglasbil Andrej Bratuž.

Vsi avtorji zaslužijo izredno pohvalo, saj poskrbijo redno vsak mesec za prikupne sestavke. Seveda je tudi v tej številki opaziti številne sledi urednika Marjana Markežiča, ki usklajuje delo navdušenih domačih Pastirčkovih sodelovalcev. Tudi otroci so poslali lepo število prispevkov, čeprav so bile počitnice vmes. Pastirček nas že sam vabi, naj ga vzamemo v roke in se o vsem njegovem bogatem sporočilu prepričamo na lastne oči.

Letošnje skupno tržaško romanje in potovanje

Cilj romanja je Velehrad na Moravskem, kjer je grob sv. Metoda, potem ogled Slovaške in Češke, zlasti Prage.

Vršilo se bo od nedelje 30. junija popoldne do petka 5. julija zvečer.

Program potovanja

1. dan: Ob 15. uri odhod iz Trsta - Trbiž - Graz - Wiener Neustadt (prenočevanje)
2. dan: Prehod Češke meje - ogled Bratislave - popoldne Velehrad - proti večeru v Prago.
3. dan: Celodnevni ogled Prage. Zvečer ogled gledališke ali folklorne predstave.
4. dan: Celodnevni ogled Prage, zlasti Hradčanov (uredil jih je arhitekt J. Plečnik).
5. dan: Odhod iz Prage - Tabor - Češke Budjevice - prenočevanje v mestu Freistadt v Avstriji.
6. dan: Freistadt - Steyer - Kremsmünster - italijanska meja - Trst pozno zvečer.

Tehnično skrb za potovanje ima agencija Quarin Viaggi iz Krmina. Agencijo vodi Slovenka.

Obvezen osebni ali skupni potni list.

Cena: 550.000 lir.

Vpisujejo vsi slovenski duhovniki na Tržaškem.

Za pojasnila se obračajte na g. Jožeta Kunčiča, tel. 220332, ali na g. Stanka Zorka, tel. 41-46-46

Novi ukrajinski škofje

Sveti oče je imenoval škofe za Cerkev v Ukrajini in sicer za Cerkev bizantinsko ukrajinskega obreda 10 škofov in za Cerkev latinskega obreda 5. Katoličani bizantinsko-ukrajinskega obreda so v treh škofijah: nadškofija Lvov (Leopoli), škofija Ivano-Frankivsk in škofija Mukačevo-Užhorod. Te tri škofije imajo tri redne škofe in sedem pomožnih. Za Cerkev latinskega obreda pa je sveti oče imenoval tri redne škofe, ki so jim v pomoč dva pomožna.

Zanimiv je položaj škofov bizantinsko-ukrajinskega obreda. Vsi so bili skrivaj posvečeni brez papeževga odobrenja v letih, ko je bila uradno zatrta cerkev bizantinsko-ukrajinskega obreda. Sveti oče jih je potrdil preteklo leto meseca junija, ko so mogli priti v Rim.

* * *

Nadškof Volodymir Sterniuk, duhovnik od leta 1931. Leta 1947 zaprt do leta 1952. Potem je bil zaposlen kot čuvaj, računovodja, sluga in zdravniški pomočnik. Upokojen leta 1967. V škofa je bil posvečen skrivaj leta 1964.

Škof Sofron Dmyterko, duhovnik od leta 1942. Škofovsko posvečenje

l. 1968. Dvakrat je bil zaprt 1944 - 1945 in 1973 - 1975. Ko se je leta 1975 vrnil iz zapora, je bil delavec v kemični tovarni, pozneje prekajevalec rib.

Škof Irynej Bilyk se je rodil šele leta 1950. Leta 1967 se je vpisal na univerzo v Užhorodu. Študiral je fiziko in matematiko. Dve leti je bil v obvezni vojaški službi. Za ukrajinsko Akademijo znanosti je delal na fiziološkem inštitutu na Kavkazu. Duhovnik je postal leta 1978, v škofa je bil posvečen leta 1989.

Škof Pavlo Vasylyk je bil zaprt deset let, od 1947 do 1957. Izgnan je bil v Čeljabinsk. Na uralskem gorovju je lomil kamenje, podiral drevje in delal tudi v Kazakistanu v rudniku. Duhovniško posvečenje je prejel leta 1956, škofovsko pa leta 1974.

Škof Ivan Margitych, duhovnik od leta 1946. Leta 1951 so ga zaprli in obsodili na 25 let ječe, vendar je bil v ječi v Omsku samo 4 leta. Potem je delal na kolektivni kmetiji do upokojitve, skrivaj pa vršil duhovniško poslanstvo. Za škofa je bil posvečen leta 1987.

Cerkev v Ukrajini se je res dvignila iz katakomb.

(Po L'Osservatore Romano)

»Gospod Evstahij« v Štandrežu

Dramski odsek prosvetnega društva »Štandrež« navadno ob začetku leta poskrbi za prijetno zabavo s tem, da domačemu občinstvu predstavi novo komedijo. In tako je bilo tudi letos. V nedeljo, 20. januarja je v župnijskem domu Anton Gregorčič prišlo do prve predstave novega gledališkega dela. Ob prav polno zasedeni dvorani so domači igralci predstavili briljantno komedijo »Gospod Evstahij z Goriške«. To je komedija v treh delih, ki jo je v francoskem izvirniku napisal Eugene Labiche, nato pa sta jo priredila Žarko Petan oz. Ervin Fritz. Delo je režiral Emil Aberšek, dolgoletni umetniški vodja štandreške igralske skupine, ki je tudi tokrat potrdil svojo že znano režisersko ravo.

V tej zabavni in posrečeni komediji nastopajo Božidar Tabaj (Evstahij) z glavno vlogo, Jordan Mučič (Kapetanovič), Marko Brajnik (Marovec), Vladimir Bastjančič (Ocepek), Damjan Paulin (Ficko), Dan-

jela Puia (Ocepkova), Kristina Marušič (Vida) in Ljudmila Šuligoj (Minka). Sceno je pripravil Lucijan Pavio, glasbeno opremo Miran Rustja in Valentina Pavio; šepetalka je bila Marinka Leban. Komedija se deli na tri dele.

Teško bi tu pisali o vsebini igre. Gre vsekakor za posrečeno odrsko delo, polno nenadnih zapletov oz. razpletov dejanja. V glavnem se dejanje vrti okoli gospoda Evstahija, ki se pripravlja na zakon z bogatim dekletom. Seveda ne gre vse gladko. Na dan pridejo razni pretekli »grihi« ženina, ki se je rad družil s simpatičnimi gospodi ob naivni družbi njihovih soprogov. Za vse večje zapletanje poskrbita tako še tast in tašča, tako da je včasih vse skupaj brez izhoda. No, konča pa se tako, kot se mora taka zgodba končati. Vse to sicer puhlo in vsakdanje dejanje pa v štandreškem nastopu bogati zelo prijetna in večja igra (posebej glavnih vlog). Igralcem, posebej protagoni-

stu, se pozna prirojen talent in sproščena igra, pa tudi večini ostalih igralcev smisel za neprisiljeno in naravno podajanje določenih situacij. Vsekakor pomeni izvedba nov dokaz, da je dramska skupina Štandrež ena najboljših ljubiteljskih skupin na

Goriškem oz. v zamejstvu sploh. Kar zadeva glasbeno opremo, pa bi pripomnili, da ni umestna uporaba znanih narodnih motivov za določena besedila oz. verzje songov. Igro si vsekakor izplača ogledati.

Gledalec

Prizor iz komedije Gospod Evstahij z Goriške v izvedbi članov dramske skupine p.d. »Štandrež«. Od leve Marko Brajnik, Božidar Tabaj, Kristina Marušič, Danjela Puia in Vladimir Bastjančič

Oseba: Solženicyn izhaja iz človeške osebe ter s tem nadaljuje izročilo »samizdata«. Takole pravi: »Če se v narodu izčrpajo duhovne sile, ga nobena državna ureditev, tudi najboljše, noben industrijski razvoj ne more ubraniti pred smrtjo. Drevo ne zdrži, če je deblo gnilo. Med vsemi možnimi svobodami se bo na prvo mesto vsekakor prebila »svoboda brezvestnosti«, ki je noben zakon ne more preprečiti. Zdravo družbeno ozračje ni stvar zakonodaje. Najhujša posledica naših zadnjih petinštedesetih let je uničenje naših duš.«

Samo osebno prečiščenje lahko privede Rusijo lepši bodočnosti naproti. Pri tem igra odnos do preteklosti nemajhno vlogo. Toda nikamor ne bomo prišli, nadaljuje, če bomo težišče premikali na to, kar ni osebno: »Ali je kdo izrekel besedo kesanje« namesto neosebne besede »za-

MEDJUGORJE ŠE VEDNO VZNEMIRJA DUHOVE

Glas koncila z dne 2. decembra poroča: »Msgr. Franjo Komarica, predsednik komisije za Medjugorje, katerega je imenovala jugoslovanska škofovska konferenca, je 21. novembra nenapovedano prišel v Medjugorje in vodil somaševanje. V uvodu je dejal, da prihaja v imenu JSK: "Pošiljajo me škofje, vključno msgr. Žanič. A prišli bodo še drugi škofje".«

V decembru se je oglasila italijanska katoliška agencija Asca ter objavila del dokumenta JSK glede Medjugorja. V dokumentu je med drugim rečeno: »Na podlagi dosedanjih raziskav ne moremo trditi, da gre za nadnaravne pojave ali razodetja.«

Kaj torej? Ko je časnikar Vittorio Messori vprašal kardinala Ratzingerja glede Medjugorja, je ta odgovoril: »Ne morem še izreči svoje sodbe, ker zadevo še raziskuje moja Kongregacija (za verski nauk). Vendar moram povedati, da je med znamenji sedanjega časa tudi izrecno naraščanje Marijinih prikazovanj. Od vseh strani prihajajo slična poročila; tudi iz Afrike. Naš kriterij presojanja pa je, da ločimo duhovne sadove od resničnega nadnaravnega značaja prikazovanj...«

V teh besedah mislim, da najdemo ključ za presojo prikazovanj tudi v Medjugorju. Duhovni sadovi so vidni vsakomur, kdor poroma v Medjugorje. Ta kraj so obiskali že milijoni in milijoni ljudi iz vsega sveta. Katoličani in tudi nekatoličani. Tam se moli, se spoveduje, se dela pokora. Duhovni sadovi so. In to je glavno. Ali so prikazovanja Matere božje medjugorskim vidcem zares nekaj nadnaravnega, o tem je komisija izrekla negativno mnenje. Vendar zadnje besedo ima rimska Kongregacija, ki bo gotovo čakala, da se najprej prikazovanja končajo, saj ni mogoče soditi pred nekim zaključkom. Glede Lurda in Fatime je čakala desetletja. Verniki pa naj le romajo v Medjugorje; in tudi duhovniki. Vendar brez fanatizma, iz resnične pobožnosti.

K. H.

Pred cerkvijo v Medjugorju

Slikar, ki povezuje vzhodno in zahodno evropsko umetnost

Kot vsako leto, so tudi letos 2. in 3. januarja potekali študijski dnevi v Tinjah na Koroškem. Na tem srečanju je sodeloval tudi slovenski jezuit p. Marko Rupnik, ki opravlja svoj apostolat na Goriškem in Tržaškem. Njegov prispevek temu srečanju je bila razstava, katero je, prvi večer, odprl likovni kritik dr. Ivan Sedej. Slednji je najprej predstavil p. Rupnika kot umetnika. Označil je slikarstvo p. Rupnika kot provokativno in šokantno, ker si je zadal neki večji, močnejši cilj.

Umetnik skuša namreč narediti veliko sintezo renesančnega ali zahodno-evropskega in vzhodno-evropskega ikonskega slikarstva. To se pravi, da skuša predstaviti slikarstvo v vsej umetnikovi evropskosti. Ni dovolj, da danes umetnost črpa samo v lastnem narodu ali samo v zahodni Evropi, ampak mora pogledati tako na Vzhod, kot tudi čez prostranstva Azije, kjer živijo druge religije in kulture, ki imajo podobne izvore.

Iz tega uvoda je prišlo do predstavitve nekaterih novih slik, na katerih je slikar ohranil ikonografijo, tj. sakralni odnos do figure, predvsem Kristusa, vnaša pa nekoliko finejšo, nežnejšo fakturo. Iz teh podob sije neka notranja čista oblika, čistost, notranja očiščenost, da tudi akt učinkuje na neki način svečano in sakralno.

Zanimivost je predvsem v tem, da se vidi v teh slikah vnašanje črk ali pa prav artikulirano izpisanih stav-

kov, ki so vzeti iz umetnikovega dnevnika, glede na njegovo »goriško obdobje«. Iz teh stavkov se pozna umetnikovo doživljanje zamejstva, točneje doživljanje zamejske cerkvene problematike, sožitja med Slovenci in Italijani ter politično strankarskega življenja. To je zelo globoko in pretresljivo.

V četrtek zjutraj je p. Rupnik maševal in se v pridigi predvsem zaustraval ob osebi Boga Očeta in njegovem deleženju ljubezni do človeštva.

Po maši je bilo predavanje, na katerem je p. Rupnik razložil svetopisemski pomen narodne zvestobe. V prvem delu je pokazal pomen v Stari zavezi, ki je priprava, iz tipično izraelskih elementov, na razumevanje vesoljnega razodetja Boga v Jezusu Kristusu. Utemeljil je, zakaj Izrael vztraja v svoji zvestobi in pokazal, da je smisel tega vztrajanja pritegniti vse narode k živemu Bogu (Sionska tradicija).

Nadalje je razvil teološko razmišljanje o narodni zvestobi, izhajajoč iz pojma svetosti in ljubezni, ki garantirata resnično zvestobo, tako da se ne zapade v trmasto, individualistično vztrajanje, ki vodi v vojno ali smrt, oziroma da je zvestoba res večna in se ne konča v neki zvođenosti. Taka zvestoba zagotavlja resnično osebno identiteto, ki je ljubezen.

Vse to velja tudi za narod, zato je zvestoba nekaj nenasilnega, saj je dar Sv. Duha in si je nihče ne more lastiti sam.

J. Č.

Kako je umrl župnik Anton Šatej

Dne 25. septembra 1943 se je začela velika nemška ofenziva na »osvojenem« ozemlje Primorske. Takrat so Nemci pobrali moške, ki so jih dobili doma. Med temi je bila tudi večina kraških duhovnikov, med njimi dekan V. Kos. V Kroniki piše:

»Nedelja 26. sept. Kolona se obrne nazaj proti Komnu, a krene mimo proti Štanjelu. Ravno to nedeljo je bilo v Kobjeglavi praznovanje sv. Mihaela in bi jaz moral biti tam. Mogli pa smo se s Kobjeglavci le mimogrede pozdraviti. Čudno so gledali, ko so nas videli v taki družbi (na kamionih z SS-sovci.

Isti dan je bil zaradi praznovanja sv. Mihaela v Kobjeglavi tudi g. Anton Šatej, župnik v Štanjelu. Ko bi bil ostal v Kobjeglavi tudi popoldne, bi ostal živ. Toda vrnil se je domov v Štanjel, kjer so ga Nemci vzeli in ga pod Rihemberkom kakih 50 m od ceste med vinogradom ustrelili. V zapuščeni štanjelski kaplaniji so namreč partizani imeli telefonsko napeljava. Ko so Nemci dognali, da je hiša cerkvena last, so župnika Šateja zgrabili, odpeljali in ustrelili.«

Strežniki na zimskih počitnicah v Žabnicah

Dne 27. decembra ob 6.30 je skupnica zapustila železniško postajo v Gorici in se odpravila v Žabnice. Bili smo naslednji strežniki: David, Peter, Elija, Kristjan, Pavel in jaz, Bogdan. Spremljala sta nas goriški kaplan g. Karlo Bolčina in s. Rafaela. Potovali smo dve uri, preden smo prišli v Žabnice.

Od žabniške železniške postaje smo se odpravili k šolskim sestram, ki so nas prijazno sprejele za tri dni. Po prihodu smo pospravili kovčke in se šli sankat na sneg. Padlo je čez meter snega. Opoldne smo se vrnili, se preoblekli in pojedli kosilo. Strežniki smo zvečer pripravili skeče, da bi z njimi zabavali sestre in te so se pristrčno nasmejale. Ko se je družabni večer končal, smo šli spat.

Naslednje jutro smo vstali, ob 8.30 zajtrkovali, nakar smo šli na sneg. Popoldne smo šli v Trbiž, zvečer pa se igrali razne igre in nazadnje tudi tombolo. Trudni, toda veseli smo šli k počitku.

Na dan odhoda smo se poslovili od prijaznih sester in šli do železniške postaje. Tam smo stopili na vlak in dospeli v Gorico točno ob 19.08. Čakali so nas naši starši in nas peljali na naše domove.

Vsi strežniki se zahvaljujemo šolskim sestram, predvsem pa g. kaplanu za njegovo potrpežljivost. Posebna hvala pa naj gre božji Previdnosti, ki nas je spremljala med počitnicami. Res je bilo lepo!

Strežnik Bogdan Podveršič

Krščanski izseljenci se bodo srečali

Svet slovenskih krščanskih izseljencev v Evropi (SSKIE) sklicuje srečanje v Ulmu (Nemčija) za soboto in nedeljo 16. in 17. februarja. Srečanje bo pri Dušnopastirskem uradu, Olgastrasse 137, ki ga vodi g. Marko Dvorak. Začetek v soboto, 16. febr. ob 10. uri. V nedeljo se srečanje zaključuje po skupni sv. maši in zadnjem predavanju. Ob 12,30 bo še skupno kosilo in odhod.

Izšel je PASTIRČEK za februar

Božični koncert ZCPZ v tržaški stolnici

V nedeljo, 13. januarja je bil v stolnici sv. Justa v Trstu tradicionalni božični koncert, ki ga že 28 let prireja Zveza cerkvenih pevskih zborov. Tokrat je bila izvedbena zamisel drugačna kot prejšnja leta. Vodstvo Zveze se je obrnilo v bližnjo Slovenijo in se z mešanim zborom iz Vrtojbe zmenilo za nastop.

Koncertni spored, ki ga je zbor pripravil, je obsegal 16 skladb, razdeljenih na dve enoti po 8, širokega časovnega razpona od Merkušjeve priredbe ljudske Te dan je usega vseja, katere korenine segajo v 15. stol., Trubarjeve v Florjančevi priredbi Ena druga božična pejsen in Crocejeve Cantate Domino iz 16. stol., preko Händlove Joy to the world in klasičkov slovenske božične pesmi Cveka, Vavkna, Levičnika do novejših kompozicij J. Trošta Od tam, kjer sonce vstaja nam in V mirni spokojnosti ter S. Jericija Kaj milo se petje. Zbor je sklenil svoj program z Gruberjevo Sveto nočjo, ki ohranja neokrnjen čar od svojega nastanka pred več kot 170 leti.

Pevke in pevci so zavzeto in doživeto podali izbrane pesmi, z dobro tehniko in svežimi glasovi, v zadovoljstvo in veselje številnih poslušalcev, ki so prihiteli v cerkev na grič sv. Justa.

Zbor je vodil Zdravko Leban, pesmi z obvezno spremljavo je na orglah spremljal Uroš Štrukelj, na flavto Matej Vinazza. Sredi koncerta je priložnostno misel podal g. Božo Rustja in smo jo priobčili v prejšnji številki našega lista.

Koncertne točke je povezoval in tekste recitiral Livij Valenčič. Predstavniki zborov se je na koncu zahvalil predsedniku ZCPZ Zorku Hareju, recitatorju in vsem prijateljem in rojakom, ki so se udeležili koncerta.

Sveti oče si je izbral novega generalnega vikarja za rimsko škofijo

V soglasju s cerkvenim zakonikom je kardinal Ugo Poletti, ki je bil papežev generalni vikar za rimsko škofijo, ponudil svoj odstop. Dopolnil je 75 let. Kardinal Poletti je bil tudi predsednik italijanske škofovske konference. Sveti oče je njegov odstop sprejel in že imenoval novega generalnega vikarja. Do spremembe je prišlo 17. januarja. Novi upravitelj rimske škofije je škof Camillo Ruini. Doslej je bil tajnik italijanske škofovske konference, vodil pa je tudi osrednji urad za vzdrževanje duhovnikov v Italiji. Ker novi generalni vikar še ni kardinal, ima naslov generalnega pro-vikarja.

Božični koncert v Orehovljah

V Orehovljah pri Mirnu je v božičnem času starodavni vaški praznik. Obhaja se na nedeljo po sv. Treh kraljih, ko je v orehovski parodružni cerkvi slovesna župnijska maša. Domačo vas na ta dan obiščejo mnogi Orehovci, ki jih je življenjska pot vodila po svetu.

Letos so Gašper, Miha in Boltežar govedovali na nedeljo in se odeli v praznično zlahtnost. Dopoldanskemu liturgičnemu slavju je namreč sledilo še popoldansko pevsko srečanje, ki sta ga pripravila župnijska zbor iz Mirna in Rupe-Peči. Sodeloval je moški zbor Fantje treh vasi. Slišali smo šest pesmi za moški zbor, mešani zbor pa je po osmih skladbah iz zbirke »Adventne in božične« sklenil nastop s Tomčevo kantato pod vodstvom Andreja Budina.

Božične melodije je spremljala domoljubna pesem Lenarta Kosiča, staroste pevcev iz Rupe, ki poje o reki Vipavi in zavednem slovenskem rodu, ki živi ob njej. Pesem je zbrano občestvo sprejelo s pozornostjo in avtorja nagradilo s ploskanjem.

Občudovanje je spremljalo predstavitev mirenškega rezbarskega mojstra Danila Budina iz znane tiskarske družine. V zadnjem času iz lesa rezlja domače ptice, tudi take, ki jih ni več. Brgleza je poklonil v spomin na orehovsko božičnico pevcev iz Rupe-Peči. (N.B.)

NAŠE REVIE

CELOVŠKI

ZVON

DECEMBER 1990
VIII/29

Iz vsebine: Vospernik, KJE DOMOVINA SI...

V. Ošlak

RODIŠ SE
PO LASTNI VOLJI

A. Rebula

»DNEVNIK 1970«

in drugo.

Primorska srečanja

Zvezek 114.

Pastoralno zborovanje — sedaj na delo!

Pripadniki tržaške škofije, posebej slovenske verske skupnosti, smo v preteklem letu prevzeli obveznost, kateri smo dali jasne temelje in cilj; sedaj pa moramo na delo.

Napovedali smo, s svojim škofom na čelu, Pastoralno zborovanje, kar pomeni nov prijem, ki naj daje rast krajevni Cerkvi, prenavo skupnosti in posameznikov.

Zavoljo praznikov in tudi odloženega srečanja z duhovniki, se je določeno delo nekoliko premaknilo. V tem mesecu je na sporedu prva tema: Oznanjevanje božje besede. Na voljo je osnutek za razpravo s priloženimi vprašanji. Duhovniki se bodo srečali s svojimi ljudmi po župnijah. Kdor želi, lahko dobi na dom osnutek in vprašanja, odgovore potem pošlje tajništvo ali svojemu duhovniku.

Ne bomo ponavljali tega, kar smo že priporočili in sklenili; vemo, kakšna je naša dolžnost — posameznikov in skupnosti; sedaj pa pokažimo dobro voljo in zavzetost.

Po možnosti, naj se razprave zaključijo v tem mesecu, ker bo naslednji mesec na sporedu že druga.

Velika nasprotnika zborovanja sta naša komodnost in prezaposlenost. Toda dajmo nekaj časa tudi Bogu. Ne bo nam žal.

Življenje in svoboda

Iz poslanice IŠK

1. Ljubezen do življenja je odločanje za svobodo. Življenje in svoboda sta neločljivi dobrini: kjer kršimo eno, prizademo tudi drugo. Ni prave svobode tam, kjer ne sprejemamo in ne ljubimo življenja, vsakega človeškega življenja.

2. V naši družbi dostikrat odmeva, ne samo splav in evtanazija kot utemeljevanje in opravičevanje svobode, temveč tudi dosti drugih oblik nasilja nad življenjem kot npr. samomor in mamila.

Izkušnja pa dramatično priča, da se odklanjanje življenja razvija vzporedno z zanikanjem svobode. Človekovo življenje postane potrošniški predmet, če mu odvzamemo njegovo prvotno in temeljno povezanost z neodtujljivim človekovim dostojanstvom.

Videmski nadškof brani svoje duhovnike

V zadevi tajnih organizacij »O« in »Gladio« so nekateri italijanski časopisi obdolžili duhovnike videmske nadškofije, da so bili člani ene ali druge organizacije in da so dobivali honorarje za to. Poleg tega je znano, da so bili po vojni nekateri slovenski duhovniki v Benečiji obtoženi kot »titini«. Nekateri trdijo, da so jih sobratje Furlani celo ovajali.

Nasproti tem obtožbam je nastopil nadškof Alfred Battisti na zborovanju duhovniškega sveta v Tricesimu dne 15. jan. Bil je zelo kategoričen: »Čutim dolžnost, pred škofijo, pred Furlanijo in pred vso državo da branim čast in ugled vse videmske duhovščine pred zgornjimi obtožbami...«

O beneških duhovnikih pa je rekel: »Znano mi je, da so duhovniki Slovenske Benečije veliko pretrpeli zaradi obrambe njih kulture, jezika in tradicij. Toda ni dognano in mi niso predložili nobenega dokaza, da so duhovniki njih sobratje, bili njih ovaduhi... Če je prav, da jaz škof branim čast slovenskih duhovnikov po krivici obrekovanih, je prav tako prav, da branim čast vseh škofijskih duhovnikov...«

NAROD MOJ DOKAZE HRANI

Na nadškofov izziv »ni dognano in ni dokazov« so beneški duhovniki odgovorili v DOMU, št. 2, 1991. V daljšem članku navajajo indice in tudi dokaze, da so res bili v Benečiji duhovniki, v službi organizacije »O« in »Gladio«, ki so sobrate blatili, obrekovali pred oblastmi, civilnimi in cerkvenimi, češ da so »filojugoslavi«, »nevarnost za domovino« itd. samo zato, ker so molili, peli in pridigali po slovensko oz. v beneškem narečju. Tako hudo je bilo, da so se nekateri slovenski duhovniki obrnili na nadškofa msgr. Nogaro, ki jih je spre-

jel v posebni avdienci 16.5.1955. Pok. župnik A. Cuffolo je po avdienci zapisal v dnevnik tudi tole: »Slovenski duhovniki so razložili razloge, zakaj se tako pasivno zadržijo do dekanijских skupnosti, do Kat. akcije in do škofijskega tednika, in sicer zato, ker je cerkvena oblast tako mirna ob vsem tem in škofijski tednik tako molči ob krivični in obrekovani goniji, krivične in obrekovalne gonje od strani šovinistov in antiklerikalcev in njihovega tiska, goniji, ki jo podpihuje kak furlanski duhovnik v službi U.C. (Ufficio confini), ki mu načeljuje bivši polkovnik Olivieri, pokrajinski svetovalec KD in član škofijskega sveta KA...« Po tem srečanju je nadškof Nogara dal nalogo pomočniku msgr. Ciuttiniju, naj vso zadevo razišče.

Izdelki njegove raziskave morajo ležati nekje v arhivu nadškofijske kurije v Vidmu, zaključuje list.

Iz slovenske Koroške

»Tischlerjeva nagrada«

V Slomškovem domu v Celovcu se je v sredo, 23. januarja, že dvanajstič zbrala številna publika ob podelitvi Tischlerjeve nagrade. Le-ta je bila letos namenjena akademskemu slikarju Valentinu Omanu (koroškemu Slovincu iz Štebna, rojenemu leta 1935). Umetnik je nagrado (potovanje h kakemu slov. umetniku v Ameriko) dobil za pomembne umetniške dosežke.

V zadnji številki Katoliškega glasa smo napisali imena duhovnikov v tržaški škofiji, ki bodo letos zlatomašniki. Med duhovniki je naštet tudi Pietro Cenati, ki pa je že dve leti v večnosti. Do neljube pomote je prišlo, ker smo prejeli napačne podatke. Zlatomašnik se je ob tej novici v božji bližini gotovo nasmehnil.

3. Pod pretvezo kvalitete življenja se danes mnogi sklicujejo na svobodno odločanje in ravnanje v zvezi z življenjem. Vprašati pa se moramo, ali sta ta svoboda in kvaliteta življenja resnični. »Vprašati se moramo, ali je življenje vredno, da ga živimo zaradi njegove navidezne kvalitete, ki naj bi obstajala v odsotnosti težav, pomanjkanja in bolečin, ali pa raje zaradi življenja kot takega.«

Vsako človekovo življenje je zares vredno, da ga živimo s hvaležnostjo, kar pa zahteva modrosti in poguma. Dostojanstvo osebe zahteva, da življenje v vsakem bitju sprejemamo, ga branim in mu pomagamo od spočetja do njegovega naravnega zatonja. Istočasno ga moramo podpirati v njegovem celovitem, fizičnem in duhovnem razvoju.

Nadškof Alfred Battisti

Predsednik NSKS dr. Grilc je najprej pozdravil vse navzoče, med drugimi jugosl. konzula v Celovcu, škofijskega kanclerja, šolska nadzornika in prejšnje Tischlerjeve nagrajence; pismeno pa sta se opravičila ljubljanski nadškof in minister Capuder. O umetniku in njegovem delu je potem spregovoril ravnatelj etnografskega muzeja v Ljubljani dr. Sedej. Nato pa sta predsednika obeh organizacij (NSKS in NSKS) dr. Grilc in dr. Zerzer nagrajencu predala nagrado. Oman se je v svojem nagovoru zahvalil za nagrado, ki je kot priznanje za njegovo 10 letno samotarsko in slovenskemu okolju odtrgano življenje na Dunaju.

Poleg te glavne nagrade so že drugič podelili tudi nagrado za govorniški natečaj (katerega ideja se je porodila ob podelitvi 10. Tischlerjeve nagrade Slovenski gimnaziji), ki ga je letos prejela učenska višja šola za gospodarske poklice v Št. Jakobu

Idrijski večer v Gorici

Primorska oz. Goriška še posebej je nekdanje sestavljala lepo zaokroženo duhovno in posebej kulturno enoto. Gorica sama je pomenila pravo središče tudi za vso Soško in Vipavsko dolino, pa še naprej vse tja do Cerknega in do Idrije. In prav zato je bilo res prav, da se v Gorici pripravi poseben kulturni večer, ki naj vsaj predstavi izsek iz te slovenske stvarnosti. Tako je SKPD Mirko Filej organiziral »Idrijski večer ob 500 letnici«, na katerem smo lahko res odnesli veliko zanimivega in bogatega iz idrijske preteklosti, pa tudi sedanjosti.

Na večeru so sodelovali predvsem sodelavci mestnega muzeja iz Idrije, pa tudi nekateri zunanji sodelavci-strokovnjaki, ki so vsak s svojega zornega kota orisali del idrijske stvarnosti. Lepo je, da so se tega večera udeležili številni idrijski rojaki, ki žive v našem mestu oz. na Goriškem. Prav tako, da se je večera udeležil idrijski župan dr. Janez Podobnik, ki je prinesel na tem večeru tudi svoj pozdrav.

V imenu SKPD Mirko Filej je spregovorila in navzoče pozdravila podpredsednica Ljubka Šorli, ki je poudarila nekaj misli o stikih med Idrijo in Gorico. Posebej je še spomnila na zgodovinske vezi, ki so vedno vezale obe mesti, še posebej, ko je bila sama Idrija del širše Goriške. Večer je potem uvedel gledališki igralec Silvo Božič, ki je v idrijskem narečju kot »škafar« popeljal navzoče skozi petstoletno zgodovino Idrije. Nato je spregovoril Tomaž Pavšič, republiški poslanec v skupščini Slovenije, ki je že vsa leta spletal tesne vezi z Gorico.

V nadaljevanju večera so spregovorili vsak s svojega zornega kota in delovanja posamezni sodelavci Mestnega muzeja in njegovi zunanji sodelavci. Tako Janez Kavčič o zgodovini Idrije in njeni splošni sliki. Nato ravnatelj muzeja Samo Bevč z lepim prikazom njegovega delovanja včeraj in danes. Pa spet s strokovnimi prispevki Jože Pfeifer o zdravstveni in socialni zgodovini Idrije in posebej rudarjev. Dalje Franjo Kordiš o idrijskih gozdovih skozi stoletja. Naj tu omenimo, da so v glavnem vsi omenjeni predavatelji tudi avtorji raznih zanimivih knjig o prej omenjenih vprašanih, ki so bile tudi na tem večeru razstavljene. Ob koncu je spregovoril še Rafael Podobnik o svoji znani fotografski knjigi o Idriji. Celoten večer je zelo lepo uspel v vsestransko zadoščenje prirediteljev, gostov in udeležencev.

Rožu Urška Meglič. Potovala bo v London, kjer ji bodo omogočili tudi srečanje s Slovenci, ki tam žive in delajo.

Slovesnost je spremljal pevski zbor »Jepa-Baško jezero«, ki je s svojim petjem zelo navdušil.

★ R. B.

Duhovna lakota

Mlad fant iz Sovjetske zveze: Edina »verska« knjiga, ki jo imam, je »Knjiga ateista za vsak dan«. V naši vasi ni nobene cerkve. Nikogar ne poznam, ki bi mi lahko pomagal. Če bi me vprašali, kaj me zanima, bi odgovoril: »Vse, kar se tiče vere.«

★

Sožalje

Ob težki izgubi drage sestre Hortenzije Verginella, vdove Tence izreka svojemu pevovodji Albinu in svojcem iskreno sožalje cerkveni mešani zbor župnije Sv. Križi pri Trstu.

TRST

ŠE TRENUTEK OB JASLICAH

V Nabrežini so letos pripravili med božičnim časom v župnijski dvorani nekaj posebnega in zanimivega: razstavo najbolj originalnih in pomembnih jaslic, ki so nastale v vasi. Predstavi se nam petnajst eksponatov, ki skoraj vsi izražajo misel, da božič ni le zgodovinski dogodek, ki ostaja oddaljen v temni preteklosti, ampak lahko prevzame in nagovori najintimneje vsakega kristjana: da se spreminja in se trudi v večji odprtosti do sočloveka, v dobroti in potrpežljivosti, v skromnosti in zadovoljstvu. Ob vstopu v razstavnih prostor obstaneš pred dolgo vrsto izdelkov. Prve jaslice predstavljajo dolgo vrsto lutk oblečenih v najrazličnejše narodne noše z različnih krajev sveta. Vedno više se vzpenjajo do božjega Deteta, ki iz srede proži vsakomur odprte ročice v objem. Kristusovo sporočilo o božji ljubezni do človeka in njegove majhnosti je univerzalno za ljudi vseh narodov, ras.

Nabrežina živi v sredi kraške gmajne z dvatisočletno tradicijo kamnoloma in prav tu so uokvirjene jaslice sredi marmorja in kraškega kamna: Jezus je prišel v sredo naše vsakdanjosti. Še bolj pa so prisrčne jaslice, ki so vse izdelane iz kruha: tako sveta Družina, pastirji, živalce ter napis Slava Bogu. Zasnovane so kot slovenski jaslice, ki dihalo toplino in domačnost obiskovalcu.

Sledijo si še zanimivi izdelki otroškega vrta, osnovne, srednje šole, italijanske mladinske skupine ter skavtske družine, ki je Jezusovo rojstvo seveda predstavila v šotoru. Še ekološko sporočilo ob Detetu, ki ga obkrožajo različne živalce: Spoštujemo naravo in okolje! Sledi še eksponat, ki si zamišlja, da se je prišel Kristus roditi na Kras, konkretno v nabrežinsko družino in v njihovo domačo hišo, ki je prijetno predstavljena na gmajni. Taka zamisel še bolj povdarja aktualnost božiča in jaslic.

Seveda izstopajo med vsemi razstavljenimi primerki umetniške krea-cije domačih likovnikov. Tu nam spregovorijo umetniki, ki v lesu, marmorju ali na platnu v esencialnih oblikah ali pa bolj natančno izrazijo svojo predstavo božjega rojstva.

Na kratko in bežno sem opisala samo nekaj primerkov z razstave, ki je vsekakor vredna ogleda in pohvale, saj priča, da je pri naših ljudeh še prisotno iskanje izvornih zamisli na temo božiča.

Te. S.

Novosti iz Barkovelj

Nedelja, 27. januarja, je pomenila za Barkovlje pridobitev tako zaželjenega duhovnika za slovenske vernike. G. škof je poveril to nalogo živahnemu duhovniku g. Jožetu Špehu. Rojen je 14.2.1947 v Sloveniji, Titovo Velenje. Obvlada več jezikov in je velik prijatelj mladine. Pred začetkom maše ga je župnik g. Elio predstavil vernikom in pripo-

ročil, naj ga sprejmejo z ljubeznijo in pripravljenostjo za sodelovanje. Enako je tudi g. Jože prosil in poudaril prošnjo za molitev ter res zavzeto medsebojno sodelovanje.

Po maši se je skupina predstavnic zbrala v župnijskih prostorih in mu za dobrodoščilo poklonila šopek cvetja. S svojo prisrčnostjo in globoko vero mu želimo, da bi pridobil za Boga tudi oddaljene duše.

Prosimo Gospoda, naj mu podeli dovolj moči, poguma in modrosti pri duhovniški službi v Barkovljah.

F. V.

SV. IVAN

V sredo, 23. januarja smo spremljali na zadnje življenjsko pot dr. Stanislava Pavlica.

Cerkveni obred je vodil gospod Milan Nemač ob spremstvu gospoda Viliija Žerjale.

Pri odprtem grobu pa je nekaj besed spregovoril dr. Rafko Dolhar v imenu Društva slovenskih zamejskih zdravnikov.

Pokojnega se mi spominjamo kot dobredelnega človeka, bodisi v njegovem značaju ter službeni dejavnosti. Prav zaradi tega je bil njega dni tudi predsednik Slovenskega dobrodelnega društva.

Ker srečno dovršil življenja je boj naj uživa pri Bogu zaslužen pokoj.

Svetoivančani

V nedeljo 3. febr. bo ob 16.00

v Nabrežini tradicionalna kulturna prireditev v korist

KATOLIŠKEGA TISKA

z veselimi in dobrimi točkami.

BAZOVICA sporoča, da slovesnosti ob končanih obnovitvenih delih in postavitvi sedem novih oken, ne bo 3. februarja kot smo sporočili, temveč v nedeljo 3. marca, ko bodo vsa dela dokončana. Na slovesnosti bodo sodelovali: mešani zbor Skala iz Gropade, otroški zbor »Slomšek«, nonet učiteljskega in Pueri cantores iz župnije Starega sv. Antona. Vabljeni že zdaj na izredno slovesnost!

NAVODILA PRI VPISU ZA POTOVANJE V SOVJETSKO ZVEZO

VPisovanje se zaključi najkasneje 20. maja letos. Vsak udeleženec mora imeti veljaven potni list. Do maja mora predložiti na upravi Katoliškega glasa fotokopijo 1. in 2. strani potnega lista s sliko ter tri (3) slike (format kot na izkaznici) in tisto stran potnega lista, ki potrjuje njegovo obnovitev, če ni že na drugi strani le-tega. Za vizum poskrbi potovalna agencija IOT.

Pri vpisu vplača akontacijo 300.000 lir, ostalo vsoto pa do 20. maja. Celotno potovanje stane 1.830.000 lir. Kdor odpove do meseca maja, dobi povrnjeno celotno vsoto. Za posamezne sobe je treba doplačati 35.000 lir za noč. Pohitite z vpisom!

SLOVENSKA PROSVETA TRST

ZDRUŽENJE SLOVENSkih KULT. DRUŠTEV TRST - GORICA

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE GORICA

prireja

DAN SLOVENSKE KULTURE

v petek 8.2.91 ob 20.30 v Kulturnem domu v Gorici in Trstu

Nekaj o skavtskem delovanju na Goriškem

V zadnjih časih je goriška skavtska organizacija neutrudno delala. Zadnje dni novembra je skupnost voditeljev organizirala dvovečerno srečanje z znano slovensko psihologinjo Jano Hosta, ki je predavala na temo »Razvojna psihologija od 10 do 21 let«. Srečanje se je odvijalo v veliki dvorani Katoliškega doma. Prisotnih je bilo lepo število gostov. To predavanje spada v širši krog predavanj, ki jih skupnost voditeljev pripravlja, da bi vsposabljal voditelje za učinkovit pristop k mladim.

Kaj pa so delali mlajši člani organizacije? Izvidniki in vodnice so izpeljali program prvega dela skavtskega leta. Posamezni vodi so si zastavili svoje cilje in jih v tem obdobju skušali doseči. Temu v skavtskem jeziku pravimo podvig. Metodo podviga je povdarjal sam Baden Powell, saj pomaga mlademu, da trdno vztraja na poti, ki si jo je sam zastavil, hkrati pa mu na tej poti stalno stoji ob strani voditelj, ki mu pomaga. Vsak vod je opravil svoj podvig, zato ne bom niti naštel vseh.

Omembe vredno je tudi nabiranje denarja za skavtski sedež. Mladi člani so organizirali prodajo slaščic in obloženih kruhkov za Cecilijanko in z zaslužkom so dali svoj doprinos za gradnjo sedeža.

Kaj pa najmlajši? Tudi oni so dali svoj doprinos za gradnjo sedeža. Sami so izdelali voščilnice, ki so jih prodajali pred našimi cerkvami v tednu pred Božičem. Drugače pa so se VV posvetili sprejemanju mladi-

čev (člani, ki so letos vstopili v vrste VV). V tednu pred Božičem so si sledile duhovne obnove.

Na zadnje je organizacija pripravila kar dve zimovanji. Prvi so začeli rangerji (vodniki posameznih vodov), ki so na sv. Štefana popoldne odpotovali v Žabnice pod vodstvom Mirjam Černic, Emanuele Koren, Petra Ferfoglia, Matjaža Terčiča, Aleksija Sobana in Milana Žusta (duhovni vodja). Tu so ob igri in delu voditelji in vodniki skušali izpostaviti trdne prijateljske zvezi. Hkrati pa so opravili refleksijo nad prvim obdobjem skavtskega leta, ki je popolnoma uspel. Navdušeni so se vrnili domov 30. decembra.

Druga skupina, ki je izvedla zimovanje, je bila skupina novincev, roverjev in popotnic. Ti so odpotovali v zgodnjih jutranjih urah 27. decembra s postaje v Novi Gorici. Namenjeni so bili na Visoko (Poljanska dolina). Skupino sta vodila Julijan Čavdek in Marija Šijanec (duhovni vodja skupine), pomagali pa so jima drugi člani klana, ki so skrbeli za kuhinjo. Prvi del zimovanja je bil posvečen bolj skavtskim sprenostim; opravili so orientacijski pohod, raziskovali zgodovino kraja.

Drugi del zimovanja pa je bil posvečen bolj duhovnemu programu. 29. decembra je skupino obiskal pater Markelj, ki je predaval o ljubezni in zvestobi. Po predavanju je bila priložnost za spoved. Skupina NORP se je srečala tudi s predstavništvom ljubljanskih skavtov. Domov se je vrnila 30. decembra.

M.S.

Novi skavtski sedež

Prvič v Gorici teater slepih

Konec tega tedna bo v zamejstvu gostoval Dramski studio slepih »Novi život« iz Zagreba, ki bo predstavil Molièrovo komedijo »Skapinove zvijače«. Dogodek je še posebej pomemben zato, ker gre za edino gledališče slepih v Evropi.

Predstava, pravzaprav »zamejska premiera«, bo na sporedu v petek, 1. februarja 1991 v veliki dvorani Kulturnega doma v Gorici (ul. Brass 20) s pričetkom ob 20.30.

Naj v zaključku še dodamo, da abonenti SSG imajo za tole gledališko predstavo znižano vstopnino.

»Gospod Evstahij z Goriške« v Katoliškem domu

Dramska skupina PD »Štandrež« je v nedeljo 27. jan. gostovala v Katoliškem domu. Kakor so jih bili veseli prejšnjo nedeljo v domači vasi na premieri, tako smo jih bili veseli tudi v Gorici. Nudili so nam skoro dve uri prijetnega razvedrila, ki smo ga vsi potrebni v teh dneh napetosti ob

vesteh iz Zaliva in tudi iz sosednje Jugoslavije ter Sovjetske zveze. Gostovali so ob nedelji katoliškega tiska.

Njih gostovanje je bilo združeno tudi s srečolovom, ki ga je pripravila mladina naše duhovnije sv. Ivana na pobudo kaplana g. Karla Bolčine. Vsem najlepša hvala!

Prihodnja predstava v Katoliškem domu bo zadnja pustna nedeljo, 10. februarja ob 16. uri, ko bomo videli na odru novo dramsko skupino iz Gorice, ki se že dolgo pripravlja.

Oder '90

Tak naziv si je izbrala nova dramska skupina v Gorici. Za prvi nastop je naštudirala dve enodejanki ruskega dramatika Čehova, in sicer Medveda ter Snubača.

V nedeljo 10. februarja (pustna nedelja) bodo nastopili v Katoliškem domu ob 16.30.

Igralnica v Gorici

Med pobudami za gospodarsko-turistični napredek mesta Gorice je tudi predlog, da bi moralo naše mesto dobiti

igralnico (Casinò). Ta predlog žene na prejšnjem skupnem občinskem svetovanju, med katerimi so najbolj zavzeti socialisti. Moti zlasti dejstvo, da je med navdušenimi zagovorniki igralnice tudi več krščanskih demokratov. Predstavnika Slovenske skupnosti nista podprla pobude iz vsaj dveh razlogov: prvič, ker obstajajo drugačna sredstva za razvoj goriškega gospodarstva in se zdi ideja igralnice bolj zanimiva za izrazito turistične kraje, drugič pa, ker gre pri vseh zadevi predvsem za atentat na že obubožano gospodarstvo Slovenije: tiste, ki zagovarjajo pobudo za igralnico v Gorici, moti, da tako dobro uspeva podobna ustanova v Novi Gorici, in da se tja steka italijanski denar. K sreči nima mesto Gorica večjih možnosti v tej zadevi, ker zakon predvideva odprtje ene igralnice za vsako deželo in imata boljše pogoje Gradež in Lignano.

Sovodnje

Ob nedelji katoliškega tiska so imeli v Sovodnjah poseben praznik. Župnik je v imenu župnije med mašo izročil letošnjim birmancem Evangelij kot vodilo za njihovo mlado življenje, prvoobhajancem pa njim primeren molitvenik »Vrata k Bogu«. Na ta pomemben dogodek bo otroke spominjalo lepo osebno posvetilo. Pri obredu je sodelovala celotna župnijska skupnost. Otroci so pripravili prošnje, zahvale in kratko predstavitev poteka priprave na prejem zakramenta. Pel je ženski zbor, ki je nastopil tudi zvečer na »Sovodnjska poje«.

V ponedeljek, 28. januarja se je župnijska skupnost zopet strnila okoli oltarja s prošnjo in zahvalo ob daritvi za pred dvema letoma umrlega župnika Marjana Komjanca. V polni cerkvi je izstopala številna prisotnost mladine in skavtov. Bogoslužje je spremljalo ubrano petje mladinskega zbora.

DAROVI

Za cerkev Sv. Ivana v Gorici: Ivanka Vranič 55.000 lir.

Za Katoliški glas: Alojz Gruntar v zahvalo ob 40 letnici poroke 23.000; Zora Devetak 20.000; Bernarda Ferluga, Avstralija 10.000; N.N. Gorica-London 85.000; cerkveni pevski zbor od Sv. Ivana v Trstu 50.000; Matija Hrvatina 20.000 lir.

Za skavte: Angela Vetrlih 25.000.

Za Sv. Goro: Zora 50.000 lir.

Za cerkev v Zgoniku: novoporočenca ob priliki poroke 100.000; N.N. 50.000 lir.

Za poplavlence v Sloveniji: župnija Sv. Ivana v Gorici 15.000 lir.

Za romarski dom na Sv. Gori: dr. Igor Franko v spomin dragega kolega dr. Stanislava Pavlice 50.000; Marija Grudina 20.000 lir.

Za Katoliški tisk: Marija Copič 15.000; Marija Milič 5.000 lir.

Iva Gallassi daruje v spomin na pok. Jurija Čermelja in pok. Jelko Bajce: za cerkev sv. Ivana v Gorici 50.000; za Katoliški glas 50.000; za zavod Sv. Družine 50.000 lir.

Za lačne: Slavica Kocjančič ob 10. obletnici smrti svojega moža Edija 40.000 lir.

Za osnovno šolo v Mozirju: dijaki I., II. in III. B SŠ »I. Trinko« Gorica 150.000 lir.

Viktorija Kosmač: za slovenske misijonarje 100.000 lir in za Sveto Goro 100.000 lir.

Za Marijin dom pri Sv. Ivanu v Trstu: Viktorja Kosmač 100.000 lir, cerkveni pevski zbor 100.000 lir, N.N. 205.000 lir, Matija Hrvatina 30.000 lir, Hedvika Kandut v spomin prof. Maksa Šaha 50.000.

Za misijon P. Kosa: O krstu Nicolette: Pinesich Sergio, nono 20.000 lir, Zecchini Giovanni, nono 50.000 lir, Ada in Peter Škabar 25.000 lir, mama Gianna 50.000 lir;

OBVESTILA

V četrtek, 31.1.1991 se bosta v Gorici srečali delegaciji Slovenske skupnosti in novogoriške Liberalne stranke ZSMS. Delegaciji, ki jih bosta vodila tajnika M. Špacapan za SSK oz. Pisarevič za ZSMS, se srečujeta prvič in se bosta razgovarjali o aktualnih problemih tu in onstran meje.

V Društvu slov. izobražencev v Trstu bo v ponedeljek 4. februarja ob 20.30 filmski večer Marjana Jevnikarja.

V petek 1. februarja 1991 se bo v Katoliškem domu v Gorici ob 20.30 sestal na prvem sestanku novoizvoljeni pokrajinski svet SSK, da izvoli predsednika, tajnika in ostale člane tajništva za prihodnje obdobje.

Seja odbora ZSKP bo v ponedeljek, 4. februarja ob 20.30 v Katoliškem domu v Gorici.

PD Mačkovičje prireja razstavo prekmurskih umetniških obrtnih izdelkov. Otvoritev razstave bo v petek, 1. februarja ob 19.30 v srenjski hiši v Mačkovičjih. Razstava bo odprta do 4. februarja od 9. do 12. in od 15. do 20. ure.

Nedelja, 3. februarja ob 17. uri ob Dnevu slovenske kulture prireditev s predstavitev prekmurske književnosti in tamkajšnjih domačih izdelkov.

Za cerkev v Sovodnjah: Namesto cvetja na grob Bogomila Cotiča Valerija in Ivanka 50.000 lir; ob dvanajsti obletnici smrti moža Jožefa Tommasija žena Rozalija 100.000 lir, 15.000 lir pa za Katoliški glas;

Za cerkev na Opčinah: Nadia Dolenc, v spomin na vse znance Opence umrle v zadnjem času 50.000 lir, Marta Malalan, v spomin na moža Nardota 30.000 lir, Marta Malalan, v spomin na Angelo Vremec 20.000 lir, Alojz Purič, v spomin na starše Rozo in Alojza 50.000 lir; v spomin na Milota Gombač ob 30 letnici smrti — Justina, Valerija, Anica — za popravilo orgel 50.000 lir; v spomin na mamo in nono Gelo Vremec, družina Susič za popravilo orgel 50.000 lir; Jole Daneu, v spomin na starše Daneu Ano in Ludvika 100.000 lir; Marija Milič, v spomin na moža Ivana Škerlavaj 25.000; Olga in Živko Lupinc, v spomin na Angelo Vremec 30.000.

Za obnovitev cerkve v Banah: žena Miroslava, v spomin na moža Emila Vidala 100.000 lir.

Za CPZ v Opčinah: Nada Dolenc, v spomin na vse znance Opence umrle v zadnjem času 50.000 lir; Marta Malalan v spomin na moža Nardota 20.000 lir.

Za poplavlence v Sloveniji: Družina v spomin ob drugi obletnici smrti Marije Cerkenik 100.000 lir.

Za Marijin dom pri Sv. Ivanu v Trstu: Jože in Pavla Margon 50.000, N. N. 10.000, Justina Vatovec 50.000, Nadja Žerjal 50.000, M. B. C. v spomin na prof. Maksa Šaha 20.000, Marčela Pahor z družino v spomin svojih pokojnih 50.000, Ema Adami v spomin svojih pokojnih 50.000, Liviija Kocijančič v spomin Karle Kralj iz Trebč 30.000.

Za Marijin dom v Rojanu: Uča in Nadja Berčec v spomin prof. Maksa Šaha 30.000.

Vsem podpornikom našega lista in drugim darovalcem Bog povrni, rajnim pa daj večni pokoj!

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega očeta

dr. Stanislava Pavlica

se iskreno zahvaljujemo g. župniku Milanu Nemaču za cerkveni obred, dr. Dolharju za poslovinne besede, njegovemu zdravniku Cvetu Ukmarju, darovalcem cvetja in v dobrodelne namene in vsem tistim, ki so na katerokoli način počastili njegov spomin.

Svojci

Maša zadušnica za pok. Stanislava in Vilmo Pavlica bo v ponedeljek 4. februarja ob 18. uri v cerkvi Sv. Ivana v Trstu.

Trst, 31. 1. 1991

radio

Spored od 3. febr. do 9. febr. 1991

Nedelja: 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu. 10.00 Mladinski oder: »Neodprto pismo«. 11.45 Vera in naš čas. 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev. 14.10 Sergej Verč-Boris Kobal: »Ona + jaz = oba«. Slike iz zakonske idilike.

Ponedeljek: 9.30 Iz preteklosti v sedanjost. 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja. 11.30 Bralni roman. France Bevk: »Kaplan Martin Čedermac«. 12.40 Primorska poje. Mešani zbor Lipa iz Šempasa. 14.10 Otroški kotiček: »Otroški knjižni sejem«. 16.00 Mi in glasba.

Torek: 9.30 Ženska v ospredju. 11.30 Bralni roman. France Bevk: »Kaplan Martin Čedermac«. 12.00 Starost danes. 12.40 Primorska poje. Oktet Škofije. 14.10 Aktualnosti. 16.00 Mi in glasba.

Sreda: 8.10 Narodnostni trenutek Slovencev (ponovitev). 9.15 Sergej Verč-Boris Kobal: »Ona + jaz = oba«. 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja. 11.30 Bralni roman. France Bevk: »Kaplan Martin Čedermac«. 12.40 Primorska poje. Moški zbor Karol Pahor iz Pirana. 14.10 Na goriškem valu. 15.30 Znani ansambli. 16.00 Mi in glasba. Slovenci izvajalci na laserskih ploščah.

Četrtek: 8.10 Spomini Henrika Tume. 9.30 Misleci sodobnega časa. 11.30 Dramatiziran roman. Boris Leonidovič Pasternak: »Doktor Živago«. 12.40 Primorska poje. Mešani mladinski cerkveni zbor iz Vipave. 16.00 Mi in glasba. Moški zbor Ažuoliukas iz Vilnusa. 17.10 Četrtekova srečanja.

Petek: 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja. 11.30 Dramatiziran roman. Boris Leonidovič Pasternak: »Doktor Živago«. 12.40 Primorska poje. Primorski akademski zbor Vinko Vodopivec iz Ljubljane. 14.10 Otroški kotiček: »Barvni utrinek«. 14.30 Od Milj do Devina. 17.10 Kulturni dogodki.

Sobota: 8.10 Kulturni dogodki (ponovitev). 10.10 Koncert v občinskem gledališču Ristori v Čedadu. 11.30 Dramatiziran roman. Boris Leonidovič Pasternak: »Doktor Živago«. 12.00 Rezija in Kanalska dolina. 12.40 Primorska poje. Komorni moški zbor iz Izole. 14.10 Nediški zvon. 14.50 »Mali pevci«. 16.00 Mi in glasba. naši diplomanti. 17.45 Ervin Fritz: »Ta veseli dan ali Cefizelj se ženi«. Komedija.

KATOLIŠKI GLAS

Tednik
List je nastal po združitvi goriškega tednika »Slovenski Primorec« in tržaškega »Teden«. Prva številka »Katoliškega glasa« je izšla 2. februarja 1949.
Uredništvo in uprava: Riva Piazzutta, 18 - 34170 Gorica - Tel. 0481/533177 - Fax 533177 poštni tekoči račun: 11234499
Poduredništvo: Vicolo delle Rose, 7 - 34135 Trst - Tel. 040/414646
Registriran na goriškem sodišču pod št. 5 dne 28.01.1949
Odgovorni urednik: msgr. Franc Močnik
Poštn. plačana v gotovini - skupina II/70% Dovoljenje pokr. poštne uprave iz Gorice
Izdaja: KTD Katoliško tiskovno društvo Società Tipografica Cattolica srl
Riva Piazzutta, 18 - Gorizia - P.I. 00054100318
Tiska: Tiskarna Budin v Gorici
Cena posamezne številke: 1000 lir
Letna naročnina: Italija 45.000 inozemstvo 70.000 zračna pošta 95.000
Oglasi: za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski oglasi in osmrtnice 500 lir, k temu dodati 19% IVA